



VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU  
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Anniina Hannus ja Olli Järvenkylä

YHTEYDENPITORAJOITETTUIEN TUTKINTA-  
VANKIEN TOIVOMUKSET  
TUTKINTAVANKEUSAJAN TOIMINNOISTA

Kysely Vaasan vankilassa

Sosiaali- ja terveysala  
2023

## TIIVISTELMÄ

Tekijä	Anniina Hannus ja Olli Järvenkylä
Opinnäytetyön nimi	Yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien toivomukset tutkintavankeusajan toiminnoista
Vuosi	2023
Kieli	suomi
Sivumäärä	52 + 4 liitettä
Ohjaaja	Heidi Blom

---

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaisia hyvinvointia edistäviä toimintoja yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit haluaisivat tutkintavankeusajalleen. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää vankilan henkilökunnan näkemyksiä kyseisestä aiheesta ja vertailla vastauksia tutkintavankien vastauksiin. Tavoitteena oli osallistaa tutkintavankeja kyselyn avulla ja tuoda esiin tutkintavankien toiveita toiminnoista sekä tuottaa vankilalle yhteenveto tutkintavankien vastauksista. Tutkimuksen toimeksiantajana toimii Vaasan vankila.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys käsittelee rikosseuraamuslaitosta, vankeuden eri muotoja ja toimeksiantajan esittelyä. Teoreettinen viitekehys käsittelee myös hyvinvointia erilaisten määritelmien ja hyvinvointiteorioiden avulla. Tutkimus toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimusmenetelmänä ja aineiston analysoinnissa käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Tutkimus toteutettiin lomakekyselynä Vaasan vankilassa helmi- ja maaliskuun aikana. Tutkimuksen osallistajat rajattiin niin, että kyselyyn voi vastata yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit, jotka ovat olleet tutkintavankeudessa vähintään kaksi viikkoa. Vastajina voivat toimia myös vankeusvangit, jotka ovat olleet ennen vankeustuomioitaan tutkintavankeudessa erillään pidettävien yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien osastolla yli kaksi viikkoa. Tutkimukseen osallistui seitsemän yhteydenpitorajoitettua tutkintavankia sekä seitsemän henkilökunnan jäsentä.

Tutkimuksen kaikkien tulosten perusteella tutkintavankien hyvinvoinnin kannalta tärkeimmiksi teemoiksi nousivat liikunta ja sosiaaliset kontaktit läheisiin ja henkilökuntaan. Tutkimuksen perusteella voidaan sanoa, että tutkintavangit kokevat nykyiset toiminnot puutteellisiksi eikä niiden koeta tukevan hyvinvointia riittävästi. Kyselyn perusteella suosittelisimme, että Vaasan vankilassa kehitettäisiin lisää hyvinvointia tukevia toimintoja yhteydenpitorajoitetuille tutkintavangeille.

## ABSTRACT

Author	Anniina Hannus and Olli Järvenkylä
Title	The Wishes of Remand Prisoners with Contact-Restrictions Regarding the Functions of the Remand Period
Year	2023
Language	Finnish
Pages	52 + 4 Appendices
Name of Supervisor	Heidi Blom

---

The purpose of this bachelor's thesis was to find out what kind of well-being-promoting functions the contact-restricted remand prisoners would like to have during their remand period. A further purpose was to find out the views of the prison staff on the topic in question and to compare the answers with the answers of the remand prisoners. The goal was to involve the remand prisoners by means of a survey and to bring out the wishes of the remand prisoners regarding the functions and to produce a summary of the remand prisoners' answers for the prison. The prison of Vaasa is the client organisation of the research.

The theoretical reference framework of this bachelor's thesis deals with the penal institution, different forms of imprisonment and the introducing the client organisation. The theoretical reference framework also deals with well-being with the help of different definitions and well-being theories. The research was carried out with a qualitative research method, and data-oriented content analysis was used in the analysis of the data. The participants of the research were limited so that only remand prisoners who have been in remand for at least two weeks can answer the survey. The prison inmates who prior to their prison sentence, have been in remand custody for more than two weeks in the section for remand prisoners with contact restrictions can also answer the survey. Seven remand prisoners with restricted contact and seven members of the prison staff took part in the research.

Based on all the results of the research, exercise and social contact with loved ones and staff emerged as the most important themes for the well-being of remand prisoners. Based on the research, it can be said that remand prisoners feel that the current functions are insufficient and that they do not support their well-being sufficiently. Based on the survey, it can be recommended that Vaasa prison develops more functions that support the well-being of remand prisoners with contact-restrictions.

---

Keywords                      prison, remand prisoner, contact restricted and well-being

# SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
2	TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA LÄHTÖKOHDAT .....	9
	2.1 Tutkimusongelmat .....	9
	2.2 Opinnäytetyön rajaukset .....	10
	2.3 Aikaisemmat tutkimukset .....	10
3	RIKOSSEURAAMUSLAITOS .....	12
	3.1 Vastuualueet .....	13
	3.2 Rikosseuraamuslaitoksen strategia, arvot ja visio .....	14
	3.3 Vankila sosiaalisena kenttänä .....	15
	3.4 Tutkintavanki, yhteydenpitorajoitus ja vankeusvanki .....	16
4	VAASAN VANKILA .....	19
5	HYVINVOINTI .....	22
	5.1 Sosiaalinen, psyykkinen ja fyysinen hyvinvointi .....	22
	5.2 Hyvinvointiteorioita .....	23
	5.3 Hyvinvoinnin edistäminen .....	26
	5.4 Hyvinvointi vankilassa ja hyvinvointia tukevat toiminnot .....	27
6	TUTKIMUSMENETELMÄT.....	30
	6.1 Laadullinen tutkimus.....	30
	6.2 Aineiston kerääminen .....	31
	6.3 Aineiston analyysi .....	31
7	TUTKIMUSTULOKSET .....	33
	7.1 Tutkintavankien kyselylomakkeen tulokset.....	34
	7.2 Henkilökunnan kyselylomakkeen tulokset .....	37
8	JOHTOPÄÄTÖKSET .....	39
	8.1 Yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien aineiston johtopäätökset ..	39

8.2	Henkilökunnan aineiston johtopäätökset.....	42
8.3	Johtopäätökset koko aineiston perusteella.....	43
9	POHDINTA.....	48
9.1	Eettisyys, reliabiliteetti ja validiteetti .....	48
9.2	Hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotukset.....	50
9.3	Ammatillinen kasvu opinnäytetyöprosessissa.....	51
	LÄHTEET .....	53
	LIITTEET	

## KUVIOLUETTELO

<b>Kuvio 1.</b> Rikosseuraamuslaitoksen organisaatio. (Rikosseuraamuslaitos 2022a.)	13
<b>Kuvio 2.</b> Maslowin tarvehierarkia. (McLeod 2018.)	24
<b>Kuvio 3.</b> Hyvinvoinnin osatekijät. (Allardt 1976.)	25
<b>Kuvio 4.</b> Esimerkki tutkintavankien aineiston sisällönanalyysistä.	33
<b>Kuvio 5.</b> Esimerkki henkilökunnan aineiston sisällönanalyysistä.	34
<b>Kuvio 6.</b> Vankien vastaukset hyvinvoinnin näkökulmasta tärkeisiin teemoihin.	36
<b>Kuvio 7.</b> Yhteenveto koko aineistosta.	44

## **LIITELUETTELO**

**LIITE 1.** Saatekirje yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit

**LIITE 2.** Kyselylomake yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit

**LIITE 3.** Saatekirje henkilökunta

**LIITE 4.** Kyselylomake henkilökunta

## 1 JOHDANTO

Vuoden 2019 alusta alkaen voimaan tulleen tutkintavankeuslain muutoksen mukaan tutkintavankia voidaan pitää poliisin ylläpitämässä säilytystilassa seitsemän vuorokautta, kun taas aiemmin tutkintavanki saattoi lain mukaan olla säilytyksessä jopa neljä viikkoa (Rikosseuraamuslaitos 2021, 6). Rikosseuraamuslaitoksen kauden 2022–2025 tavoitteiden mukaan tutkintavangeille kohdennettujen palveluiden kehittäminen sisältyy strategiaan (Rikosseuraamuslaitos Strategiakartta 2022–2025).

Koemme tutkintavankien hyvinvoinnin olevan tärkeässä ja isossa roolissa tutkintavankeuden aikana. Tästä syystä halusimme tehdä opinnäytetyön, jonka tulosten tavoitteena on edistää tutkintavankeudessa olevien, yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien hyvinvointia tutkintavankeuden aikana kartoittamalla hyvinvointia edistäviä toimintoja. Tämän opinnäytetyön aihe on näin ollen hyvin ajankohtainen ja tärkeä. Yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit ovat muista vangeista erillään pidettäviä, joten he viettävät vuorokaudesta 23 tuntia yksinään omassa sellissään. Tutkintavangeilla on kuitenkin mahdollisuus käydä sovitusti esimerkiksi kuntosalilla tai ulkona, toki nämäkin toiminnot tapahtuvat valvotusti ilman muita vankeja.

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Vaasan vankila. Opinnäytetyön aihe valikoitui oman kiinnostuksemme sekä Vaasan vankilan tarpeiden pohjalta. Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimusmenetelmänä. Käytimme opinnäytetyössämme aineistonkeruumenetelmänä strukturoitua lomakekyselyä. Kyselyyn osallistui seitsemän suomenkielistä, erillään pidettävää yhteydenpitorajoitettua tutkintavankia sekä seitsemän Vaasan vankilan henkilökunnan jäsentä.



## 2 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa ja selvittää Vaasan vankilassa vankeusvangeista erillään pidettävien tutkintavankien toiveita hyvinvointia edistävästä toiminnosta ja mahdollisista muista palveluista. Vankilassa myös palvelut sisältyvät toimintoihin ja siviilissä puhutaan yleisesti ottaen palveluista. Siitä syystä tässä tutkimuksessa käytetään molempia termejä. Tarkoituksena on selvittää myös henkilökunnan näkökulma siihen, millaisia toimintoja ja palveluita henkilökunnan jäsenet ajattelevat vankien tarvitsevan kyseiselle osastolle. Tutkimuksen tuloksien avulla on tarkoituksena tuottaa vankilalle selvitys siitä, mitä toimintoja ja palveluita tutkintavangit toivoisivat ja miten vankilan jo olemassa olevia toimintoja sekä palveluita voitaisiin sen myötä kehittää asiakaslähtöisemmiksi. Tutkimusmenetelmänä käytetään strukturoitua lomakekyselyä.

Tavoitteena on, että vankila saa tutkimuksen tuloksista yhteenvedon siitä, mitä toimintoja ja palveluita tutkintavangit toivoisivat osastolleen ja miten tutkintavankien toiveet toiminnoista eroavat henkilökunnan näkemyksistä. Tutkimuksen tavoitteena on lisäksi myös tutkintavankien kokeman osallisuuden lisääminen, sillä tutkintavangeille annetaan lomakekyselyn avulla mahdollisuus esittää toiveita osastolle järjestettävistä toiminnoista ja palveluista.

### 2.1 Tutkimusongelmat

Tämän opinnäytetyön päätutkimusongelmana on:

1. Millaisia toimintoja erillään pidettävät yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit toivoisivat tutkintavankeusajalleen?

Taustatietoina selvitetään vastaajan ikä sekä aikaisempien vankeusrangaistusten lukumäärä. Tutkimuskysymykset ovat esillä liitteessä numero 2 sekä liitteessä numero 4. Opinnäytetyön alatutkimusongelmina esitämme seuraavia:

1. Millaisia muita palveluita tutkintavangit toivovat tutkintavankeusajalleen?

2. Millaiset asiat tutkintavangit kokevat merkityksellisiksi oman hyvinvoinnin kannalta?

3. Millaisia toimintoja ja palveluita henkilökunta kokee tutkintavankien tarvitsevan?

## **2.2 Opinnäytetyön rajaukset**

Opinnäytetyön kyselyn vastaajiksi on rajattu yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit, jotka ovat olleet tutkintavankeudessa yli kaksi viikkoa. Vastaajia rajattiin myös niin, että vastaajina voi toimia myös vankeusvangit, jotka ovat olleet ennen vankeustuomiotaan tutkintavankeudessa erillään pidettävien yhteydenpitorajoitetujen tutkintavankien osastolla yli kaksi viikkoa. Suomenkieliset tutkintavangit valikoituivat tutkimukseen siksi, koska lomakkeiden kysymykset ovat vain suomeksi. Yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit valikoituivat siksi, koska heidän osastollaan on suuri tarve toimintojen ja palveluiden kehittämiseksi.

## **2.3 Aikaisemmat tutkimukset**

Kalla (2020) on omassa ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyössään *Turun vankilan suljettujen/erityisosastojen vankitoimintojen kehittäminen vankien näkökulmasta* tutkinut erityisosastojen vankitoimintojen kehittämistä vankien näkökulmasta. Tutkimuksen tuloksena vangit kokivat vankitoiminnot vähäisiksi ja puutteellisiksi. Tutkimusten tulosten perusteella vangit toivoivat lisää toimintaa vankilassa, varsinkin lisää liikunnallisia aktiviteetteja, kuten ulkoilua ja kuntosalin käyttöä. Tutkintavankien rikostutkintojen ollessa vielä kesken, tutkintavangeilla todettiin olevan vaikeuksia suunnitella tulevaa, sillä tarkkaa tietoa tulevasta ei ollut. (Kalla 2020.)

Aiheeseen liittyen Tasanto (2022) on tehnyt ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyön, *Yhteydenpitorajoitusten omaavien vankien kokemukset tutkinnallista eristämisestä ja toiminnan kehittäminen tutkintavankilassa*. Tutkimuksessa tutkittiin Vantaan vankilan tutkintavankeja, joilla on voimassa käräjäoikeuden

määräämiä yhteydenpitorajoituksia. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien osallistumista toimintoihin ja miten toiminnot ovat vaikuttaneet heihin. Tulokset kerättiin haastattelemalla ja järjestämällä tutkintavangeille erilaisia aktiivitoimintoja. Tutkimus lisäsi tutkintavankien sellin ulkopuolella vietettyä aikaa, joka vaikutti fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin. Tutkimustuloksena selvisi, että yli 80 % tutkintavangeista haluaa osallistua toimintoihin ja erityisesti yhteydenpitorajoitusten omaavien tutkintavankien psyykinen ja fyysinen hyvinvointi lisääntyi tutkimuksen aikana. (Tasanto 2022.)

Manninen (2021) on tehnyt ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyön, *Yhteydenpitorajoituksella olevien tutkintavankien vapaa-ajan toimintojen kehittämisen Mikkelin vankilassa*. Tutkimuksen tavoitteena oli saada tietoa yhteydenpitorajoituksella olevien tutkintavankien vapaa-ajan toimintojen kehittämisestä Mikkelin vankilassa. Yhteydenpitorajoituksella olevat tutkintavangit eivät voi osallistua vankilassa samalla tavoin järjestettyihin toimintoihin kuin muut vangit. Kehittämistehtävän keskeisinä aiheina nousivat esille vangin hyvinvoinnista huolehtiminen ja toimintakyvyn ylläpitäminen. Näiden lisäksi vangin osallisuus ja yhteisöön kuuluminen olivat esille nousseita teemoja. (Manninen 2021.)

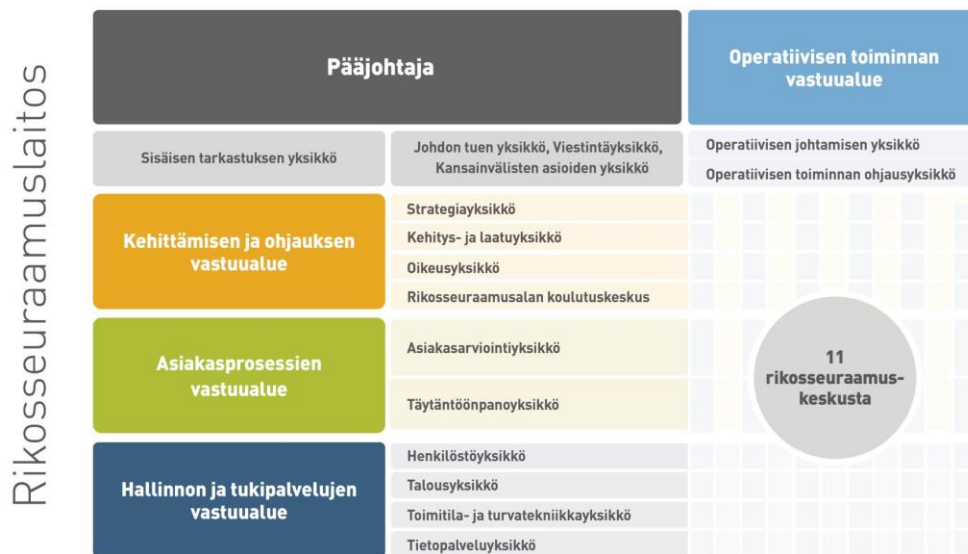
Arponen ja Immosen (2011) pro gradu tutkielmassa *Vankilakoulutuksen ja -työn merkitys syrjäytymisen näkökulmasta – Toimintojen merkitys vankien hyvinvointiin* tarkoituksena oli selvittää vankien mahdollisuuksia kouluttautua ja tehdä töitä rangaistusaikana. Tutkimuksen tulosten mukaan vangit kokivat työn ja koulutuksen olevan vankilassa mielekkäämpiä toimintoja kuin makaaminen sellissä. Tutkimuksen tulosten perusteella vangit ovat tiedostaneet työn ja koulutuksen merkityksen tulevaisuudelleen kiinnittäytyessä normaaliin yhteiskunnan rytmiin. Vankien hyvinvointiin vaikuttaa edistävästi motivoiviin ja mielekkäisiin toimintoihin osallistuminen. (Arponen & Immonen 2011.)

### 3 RIKOSSEURAAMUSLAITOS

Rikosseuraamuslaitos on oikeusministeriön alaisuudessa toimiva täytäntöönpanoviranomainen, joka huolehtii vankeusrangaistuksista ja yhdyskuntaseuraamuksista. Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on ehkäistä uusintarikollisuutta, sekä lisätä yhteiskunnan turvallisuutta. (Rikosseuraamuslaitos 2020.)

Rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpano on rikosseuraamuslaitoksen toimijoiden yhteinen perustehtävä. Rikollisoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanosta huolehtivat yhdyskuntaseuraamustoimiston rikosseuraamustyöntekijät sekä vankilassa työskentelevät rikosseuraamustyöntekijät, erityisohjaajat ja vartijat. Näiden ammattilaisten tehtävänä on huolehtia rangaistusten toteuttamisesta turvallisesti ja lainmukaisesti. Lainmukaisuus merkitsee normaaliusperiaatteen noudattamista. Suoritetusta rangaistuksesta ei tulisi olla rajoitteita tuomitun rangaistuksen jälkeiseen elämään. Tuomitun rangaistusaika pyritäänkin suunnittelemaan niin, että tuomitulla on mahdollisuus kehittää omia valmiuksiaan rikoksettomaan elämään. Tuomitulla on paremmat mahdollisuudet osallistua yhteiskuntaan täysivaltaisena jäsenenä, kun hänen elämänhallintaansa tuetaan vankeuden aikana. (Rikosseuraamuslaitos 2020.)

Rikosseuraamuslaitosta johtaa pääjohtaja. Pääjohtajan työnkuvaan kuuluu sopia oikeusministeriön kanssa Rikosseuraamuslaitoksen tulostavoitteet sekä vahvistaa Rikosseuraamuslaitoksen strategiset linjaukset. Sen lisäksi pääjohtaja ratkaisee Rikosseuraamuslaitosta koskevat asiat, joita ei ole työjärjestyksessä määrätty kenenkään muun virkamiehen ratkaistavaksi sekä asiat, joita ei ole säädetty. (Organisaatio 2022.)



**Kuvio 1.** Rikosseuraamuslaitoksen organisaatio. (Rikosseuraamuslaitos 2022a.)

### 3.1 Vastuualueet

Rikosseuraamuslaitos muodostuu neljästä eri vastuualueesta (kuvio 1), jotka ovat vastuussa asiakasprosesseista, kehittämisestä ja ohjauksesta, operatiivisesta toiminnasta sekä tuki- ja hallintopalveluista. Rikosseuraamuslaitokseen kuuluu 11 rikosseuraamuskeskusta, joiden vastuualueena on operatiivinen toiminta. Rikosseuraamuskeskuksissa on vankiloita, yhdyskuntaseuraamustoimistoja ja muita yksiköitä. Työntekijöitä rikosseuraamuslaitoksella on yhteensä noin 2600. (Rikosseuraamuslaitos 2022a.)

Kehittämisen ja ohjauksen vastuualue vastaa muun muassa tulohajauksesta, Rikosseuraamuslaitoksen strategiastyöstä, palvelujen ja toiminnan kehittämisestä, tutkimuksesta ja tilastoista sekä oikeudellisesta ohjauksesta. Vastuualueella on neljä yksikköä: kehitys ja laatu -yksikkö, strategiayksikkö, rikosseuraamusalan tutkimus- ja täydennyskoulutuksesta vastaava Rikosseuraamusalan koulutuskeskus sekä oikeusyksikkö. (Rikosseuraamuslaitos 2022a.)

Asiakasprosessien vastuualue vastaa rangaistusajan suunnittelutyöstä sekä asiakas- ja vankiarviointista. Lisäksi se vastaa täytäntöönpanon kansainvälisistä

tehtävistä ja muodollisesta täytäntöönpanosta. Vastuualueella on kaksi yksikköä: täytäntöönpanoyksikkö ja asiakasarviointiyksikkö. (Rikosseuraamuslaitos 2022a.)

Hallinnon ja tukipalvelujen vastualueen tehtäviin kuuluu henkilöstö- ja yleishallinto, hankintatoimi ja taloushallinto, ICT- palvelut, turvatekniikka ja toimitilapalvelut sekä kirjaamo- ja arkistopalvelut. Vastuualueella on neljä yksikköä: talousyksikkö, henkilöstöyksikkö, tietopalveluyksikkö sekä toimitila- ja turvatekniikkayksikkö. (Rikosseuraamuslaitos 2022a.)

Operatiivinen vastualue vastaa rikosseuraamuskeskusten palvelujen ja toiminnan järjestämisestä sekä turvallisuustyöstä. Tehtäviin kuuluu operatiivisen toiminnan resurssointi, suunnittelu, seuranta ja ohjaus. Tämän lisäksi operatiivinen vastualue johtaa ja kehittää rikosseuraamuskeskusten sidosryhmäyhteistyötä. Operatiivisella vastuualueella on kaksi yksikköä, operatiivisen toiminnan ohjausyksikkö ja operatiivisen johtamisen yksikkö. Pääjohtajan alaisuudessa toimii lisäksi viestintäyksikkö, sisäinen tarkastus, johdon tuki ja kansainvälisten asioiden yksikkö, jotka eivät kuulu vastuualueisiin. Kuviossa 1 on kerrottu Rikosseuraamuslaitoksen työjärjestys. (Rikosseuraamuslaitos 2022a.)

### **3.2 Rikosseuraamuslaitoksen strategia, arvot ja visio**

Rikosseuraamuslaitos sitoutuu toiminnassaan arvoihin, joita suomalaisessa yhteiskunnassa pidetään tärkeinä: oikeudenmukaisuuteen sekä ihmisarvon kunnioittamiseen. Työtä ohjaa käsitys yksilön mahdollisuudesta kasvaa ja muuttua. Näihin arvoihin sitoutuminen merkitsee ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien turvaamista, tuomittujen kohtelemista asiallisesti, keskenään tasavertaisesti ja inhimillisesti, oikeuden ja kohtuuden noudattamista, toiminnan lainmukaisuutta sekä täytäntöönpanon toteuttamista niin, että se tukee tuomitun kehitystä ja yksilöllistä kasvua sekä rikoksettomaan elämään pyrkimistä. (Arvot ja strategia 2022.)

Rikosseuraamuslaitoksen strategiakartta koostuu toiminnallisesta tuloksellisuudesta, yhteiskunnallisesta vaikuttavuustavoitteesta sekä resursseihin ja

henkilöstöön liittyvistä strategisista tavoitteista. Rikosseuraamuslaitoksen visio ”Valmennamme rikoksettomaan elämään – turvallisesti kohti avoimempaa täytäntöönpanoa.” (Arvot ja strategia 2022.)

### **3.3 Vankila sosiaalisena kenttänä**

Vankilaan menee henkilö, joka on tehnyt rikoksen ja vankilasta vapautuu vanki, joka on tuomionsa kärsinyt. Henkilöstä vangiksi muuttuminen tuo ihmisen elämään uuden identiteetin ja roolin. Muutos identiteetissä on vähittäinen, kuitenkin useimmiten väistämätön ja silloin tällöin myös välttämätön. Vankila-arjen rakenteiden pääsy ihmisen elämään tekee siitä väistämättömän. Sen sijaan välttämättömäksi sen tekee ryhmäpaine, koska vakiintuneesta toimintamallista tai sosiaalisesta käytännöstä poikkeaminen on vankilan sisällä aina riski sekä henkilökunnalle että vangeille. Mitä pidemmän tuomion henkilö on saanut, sitä vahvemmin toiset, pitkään jo tuomiotaan istuneet vangit sekä vankilan viralliset säännöt määrittävät vangin identiteettiä. Kohtaaminen kohtaamiselta, vankeutta edeltävältä ajalta tutut sosiaaliset normit ja toimintatavat unohtuvat ja vankilaa edeltäneeltä ajalta olevat sosiaaliset suhteet haurastuvat. (Kainulainen & Saari 2021, 11–12.)

Arjen rakenteita ja rytmiä määrittelevät vankilan rutiinit, uusien vankien saapuminen vankilaan ja sen sijaan vanhojen vapautuminen sekä henkilökunnan ja vankien sosiaaliset suhteet. Melko pian vankilaan joutumisesta, kun tuomion saaneelta kysytään mikä sinä olet, vastaus on ”vanki”. Samaan aikaan vankilan tuttujen ja sen ulkopuolella olevan elämän sosiaalisten käytäntöjen välinen kuilu kasvaa vähitellen. Vankilan ulkopuolella oleva yhteiskunta muuttuu ja kehittyy. Sen rakenteellisuus ja kulttuurierot muuttuvat, sosiaaliset instituutiot ja teknologiset innovaatiot muuttavat toisiaan sekä kohtaamisten sisältöjä ja rakenteita. Vankila on sen sijaan yhteiskunnasta erottava ja säilyttävä laitos, jossa tapahtuva institutionaalinen ja teknologinen muutos on verkkaista, ja se rakentuu lainsäädännön ja vankilan sisäisten mekanismien mukaan. Näin ollen pitkän tuomionsa loppuun istunut ihminen palaa itselleen täysin uuteen ja vieraaseen maailmaan. (Kainulainen & Saari 2021, 11–12.)

### 3.4 Tutkintavanki, yhteydenpitorajoitus ja vankeusvanki

**Tutkintavanki** on rangaistuslaitoksessa rikosepäilyn vuoksi vangittuna oleva henkilö, joka ei ole vielä saanut täytäntöönpanokelpoista tuomiota. Tutkintavankeutta eli vangitsemista voidaan käyttää, kun rikoksesta epäiltyä epäillään todennäköisin syin sellaisesta rikoksesta, josta ei ole säädetty lievempää rangaistusta kuin kaksi vuotta vankeutta. Tutkintavankina voi olla myös rikoksesta syytetty henkilö, joka on itse hakenut muutosta kärjäoikeuden tuomioon ja odottaa hovioikeuden ratkaisua vangittuna. Tutkintavanki sijoitetaan pakkokeinolain nojalla erilleen asutettavien tutkintavankien osastolle. (Tilastokeskus 2022a; Kirilov, K. 2021, 26; Rikosseuraamuslaitos 2019.)

Tutkintavankeuden taustalla on tutkintavankeuslaki. Lain tarkoituksena on estää rikollisen toiminnan jatkaminen, turvata rikoksen esitutkinta, tuomioistuinkäsittely sekä rangaistuksen täytäntöönpano. Lain mukaan tutkintavankeja on kohdeltava heidän ihmisarvoaan kunnioittaen ja oikeudenmukaisesti. Laissa säädetään esimerkiksi tutkintavangin sijoittamisesta vankilassa, tutkintavankeuden toimeenpanon sisällöstä, johon sisältyy toimintaan osallistuminen, sekä sosiaali- ja terveydenhuollosta. Laki sisältää myös säädöksiä tutkintavangin tapaamisista ja yhteyksistä vankilan ulkopuolelle, mutta yhteyksiä voidaan kuitenkin tarvittaessa rajoittaa pakkokeinolain nojalla. (L23.9.2005/768.)

**Yhteydenpitorajoitus** voidaan asettaa esitutinnan aikana tutkintavangille, mikäli epäillään, että yhteydenpito vaarantaa tutkintavankeuden tarkoituksen. Asiamiehen kanssa yhteydenpitoa ei saa rajoittaa. Läheisen tai lähiomaisen kanssa yhteydenpitoa voidaan rajoittaa vain silloin, jos se liittyy erityisen painavista syistä rikoksen selvittämiseen. Yhteydenpitoa saadaan rajoittaa vain välttämättömän määrän tutkintavankeuden tarkoituksen toteuttamiseksi. Yhteydenpitorajoituksen voimassaolo lakkaa, kun asiasta tehdään päätös, tai kun tutkintavankeus päättyy. (L22.7.2011/806.)



**Vankeusvangilla** tarkoitetaan henkilöä, joka on otettu suorittamaan tuomittua ehdotonta vankeusrangaistusta rangaistuslaitokseen. Vankeusvanki voi myös olla suorittamassa täytäntöön pantavaksi määrättyä ehdollista vankeusrangaistusta ja/tai jäännösrangaistusta ehdonalaisten vapautensa menetettyään. (Tilastokeskus 2022b.)

Rikosseuraamuslaitos laatii rangaistusajan suunnitelman vankeuteen tuomitulle henkilölle. Olosuhteiden muuttumisesta tai muusta siihen rinnastettavasta hyväksyttävästä syystä Rikosseuraamuslaitos voi tehdä muutoksia rangaistusajan suunnitelmaan. Lain mukaan jokaiselle vangille on laadittava yksilöllinen rangaistusajan suunnitelma sekä rangaistusajan suorittamista, vapauttamista että ehdonalaista vapautta varten. Rangaistusajan suunnitelma sisältää tiedot siitä, mihin vanki on sijoitettu, tuomitun elämänhallintaa edistävästä tukitoimenpiteistä ja toiminnasta rangaistusaikana, vankilan ulkopuolisesta yhteydenpidosta sekä vapautumisvaiheen tukitoimenpiteistä ja vapauttamisesta. Rangaistusajan suunnitelman laajuudessa ja sisällössä on otettava huomioon vangin rangaistuksen pituus ja rikoksen laatu, vangin toiminta- ja työkykyisyys, rikosten uusimiseen vaikuttavat asiat sekä rikoksen tekijän henkilöstä, aiemmista rikoksista että olosuhteista saadut tiedot. (L23.9.2005/767.)

Tutkintavankien rangaistusajan suunnitelma laaditaan vasta sitten, kun henkilöstä on tullut vankeusvanki, eli tuomio on lainvoimainen. Jos henkilö saa odottaa tuomiotaan siviilissä eli olematta tutkintavankeudessa ja on saamassa tuomion ehdottomaan vankeuteen, hänet kutsutaan yhdyskuntaseuraamustoimistoon rangaistusajan suunnitelman tekemistä varten. Henkilö saa kutsun tähän tapaamiseen kirjeellä. On myös mahdollista, että rangaistusajan suunnitelma tehdään puhelinhaastattelun perusteella. Jos vankeuteen tuomittua henkilöä ei tavoiteta, henkilöä koskeva rangaistusajan suunnitelma on tehtävä asiakirjatietoja hyödyntämällä. Samalla hetkellä tälle henkilölle määrätään ilmoittautumispäivä ja laitos, eli annetaan tieto, mihin vankilaan hänen täytyy ilmoittautua ja milloin.

Ilmoittautumismääräys postitetaan osoitteeseen, joka löytyy väestötietojärjestelmästä. (Kriminaalihuollon tukisäätiö 2023.)

## 4 VAASAN VANKILA

Vaasan vankila on 70-paikkainen suljettu vankila, jossa on paikkoja sekä miehille että naisille. Vaasan vankila kuuluu Pohjanmaan ja Keski-Suomen rikosseuraamuskeskukseen. Vaasalla on hyvin pitkät perinteet vankeinhoidossa. Aikoinaan, jo 1600-luvulla Korsholman linnassa pidettiin vankeja. Nykyinen vankila on sen sijaan valmistunut vuonna 1863. Vaasan vankila sijaitsee Vaasan keskustassa meren rannalla. (Rikosseuraamuslaitos 2022b; Rikosseuraamuslaitos 2022c.) Vaasan vankilan miesten avo-osasto lakkautettiin vuoden 2022 lopulla, ja tilalle valmistetaan 10-paikkainen osasto tutkinta- ja vankeusvankeudessa oleville naisvangeille. Valtakunnallisen uudistuksen myötä vuodesta 2025 alkaen tutkintavangit tullaan siirtämään välittömästi vangitsemisen jälkeen vankilaan. Uudistuksen myötä Vaasan vankilaa tullaan kehittämään koko ajan enemmän tutkintavankilapainotteiseksi. (Björklund 2021.)

Vaasan vankilan henkilökuntaan kuuluu noin 60 jäsentä, jotka toimivat vankilassa erilaisissa tehtävissä. Vaasan vankilassa toimintoihin kuuluu esimerkiksi työtoiminta ja kuntouttavat toiminnot. Vaasan vankilassa on mahdollisuus suorittaa myös erilaisia opintoja. Etäopintoina on mahdollista suorittaa peruskoulun, lukion ja ammattikorkeakoulun opintoja. Vankilassa voi myös suorittaa osia kone- ja metallialan perustutkinnosta sekä hitsaajan ammattitutkinnon. Vaasan vankilassa on opintojen lisäksi mahdollista tehdä töitä. Töitä on tarjolla pakkaamossa, maalaimossa sekä laitoksen ylläpidossa puhdistajan tehtävissä, keittiöllä, vastaanotto-osastolla ja kirjastossa. (Rikosseuraamuslaitos 2021.)

Opiskelu- ja työtoimintojen lisäksi Vaasan vankila järjestää kuntouttavia toimintaohjelmia ja kursseja. Näitä ovat esimerkiksi väkivaltatyössä käytettävät käyttäytymiseen ja suuttumuksen hallintaan vaikuttavat ohjelmat. Päihdekuntoutusta järjestetään sekä yksilötyönä että yhteisöhoitollisella Majakka-sitoumusosastolla, jossa on 6 vankipaikkaa. Lisäksi vankilassa on kirjastopalvelut, joita vangeilla on mahdollisuus käyttää viikoittain. Vapaa-ajan toimintoihin kuuluu kuntosalin

käyttöä, liikuntaa, ulkoilua, atk-opiskelua, SPR-, AA- ja NA-ryhmiä sekä hengellisiä tilaisuuksia. (Rikosseuraamuslaitos 2021; Rikosseuraamuslaitos 2019, 4.)

SPR-ryhmät ovat Suomen Punaisen Ristin järjestämiä ryhmä- tai yksilötapaamisia. Tapaamisen järjestää SPR:n valmentama vapaaehtoinen vankivierailija, jonka tehtävä on olla niiden vankien tukena, joilla ei juurikaan ole yhteyksiä vankilan ulkopuolelle. AA-ryhmä eli Nimettömät Alkoholistit (Anonymous Alcoholics) on kansainvälinen yhteisö, jonka tarkoituksena on jäsenten raittiina pysyminen sekä toisten alkoholistien auttaminen heidän saavuttaessaan raittiutta. AA-ryhmissä perustana on 12 askeleen toipumishjelma. NA-ryhmä eli Nimettömät Narkomaanit (Narcotics Anonymous) on addikteilte tarkoitettu ryhmä, jossa keskitytään addiktiosairaudesta toipumiseen. NA-ryhmässä on käytössä myös 12 askeleen ohjelma, joka on sovellettu AA-ryhmän ohjelmasta addikteilte sopivaksi. Ohjelman 12 askelta muodostaa henkilökohtaisen toipumishjelman ytimen. Niiden seuraamista suositellaan vahvasti, mutta niiden hyväksyminen ei ole pakollista. Molemmat ryhmistä perustuvat vertaistukeen. (SPR 2023; Sedergren 2023.)

Vankilassa vankeusvankien arjen ja viikonlopun päivärytmit ovat toisistaan hieman poikkeavia. Päivärytmi on sisällöltään kuitenkin melko samanlainen. Arkena päivä alkaa aikaisemmin kuin viikonloppuna. Ulkoilut ja ruokailut suoritetaan osasto kerhallaan. Arkena vangit saavat lounaan, kun taas viikonloppuna, myöhäisemmän aamiaisen takia, vangit saavat aamiaisen jälkeen seuraavaksi päivällisen. Arkisin vangit voivat käydä punttisallilla, osastojen aikataulujen mukaisesti. Arkisin vangit osallistuvat myös työtoimintaan tai opiskelevat, oman osastonsa päiväohjelman mukaisesti. Vangeilla on mahdollisuus myös saunan sekä liikuntahallin käyttöön. Sovitut tapaamiset ulkopuolisten, esimerkiksi perheenjäsenten kanssa, suoritetaan viikonloppuisin.

Jokaisella tutkintavangilla on erilainen päivärytmi, mutta jokainen tutkintavanki saa päivän ruoat omaan selliinsä samaan aikaan muiden tutkintavankien kanssa. Tutkintavangit voivat tavata esimerkiksi päihdetyöntekijää tai vankilan pastoria. Tutkintavangit saavat käyttää esimerkiksi kuntosalia silloin, kun kuntosali on

vapaana ja ulkoilla sovitusti. Kaikki mahdolliset toiminnot, kuten kuntosalilla käynti, suoritetaan valvotusti, ilman muita vankeja. Tutkintavangeilla on mahdollisuus myös tapaamisiin sellaisten henkilöiden kanssa, joihin ei ole voimassa olevia yhteydenpitorajoituksia.

## 5 HYVINVOINTI

Hyvinvointi koostuu maailman terveysjärjestön eli WHO:n mukaan sosiaalisesta, psyykkisestä ja fyysisestä ulottuvuudesta. Myöhemmin määritelmään on lisätty vielä terveyden muovautuvuus ja henkisyys. Hyvinvointi ja terveys eivät säily samanlaisena läpi elämän, vaan ne muuttuvat elämäntilanteen mukaan. Yksilön hyvinvoinnin kannalta tärkeintä on se, miten henkilö itse kokee hyvinvoinnin tilansa. Se tarkoittaa sitä, että yksilön omat kokemukset eri ulottuvuuksilta muodostavat kokonaisarvion koetusta hyvinvoinnista. Kokonaisarvion perusteella syntyy tyytyväisyys elämään, onnellisuuteen ja omaan hyvinvointiin. Hyvinvoinnin ja terveyden eri osa-alueet vaikuttavat toisiinsa jatkuvasti, eli hyvinvointi on näiden osatekijöiden kokonaisuus. (Tiedenaiset 2021; Kestilä & Karvonen 2019, 96.)

Hyvinvointiin kuuluu yksilöiden ja yhteisön hyvinvointi. Yksilötasolla hyvinvointiin vaikuttavat onnellisuus, sosiaaliset suhteet, sosiaalinen pääoma sekä itsensä toteuttaminen. Yhteisötasolla hyvinvointiin vaikuttavat esimerkiksi toimeentulo, asuinolot ja ympäristö sekä työolot ja työllisyys. (THL 2022a.)

### 5.1 Sosiaalinen, psyykkinen ja fyysinen hyvinvointi

Sosiaalinen hyvinvointi koostuu esimerkiksi perhe-, parisuhde- ja ystävyyssuhteista sekä erilaisiin yhteisöihin, kuten työyhteisöön kuulumisesta. Erilaisten hyvinvoinnin määritelmien mukaan siihen liittyy myös itsensä toteuttamisen mahdollisuudet, taloudellinen ulottuvuus, koulutukseen ja uraan liittyvät odotukset sekä tyytyväisyys omaan elämään. (Tiedenaiset 2021.)

Yksilön mielenterveys liittyy vahvasti psyykkiseen hyvinvointiin (Tiedenaiset 2021). Mielenterveys on hyvinvoinnin tila, jossa henkilö pystyy selviytymään arkielämään kuuluvista haasteista, näkemään omat kykynsä, ottamaan osaa yhteisönsä toimintaan sekä työskentelemään. Mielenterveys koostuu monesta tekijästä, jotka vaihtelevat elämäntilanteesta toiseen. Mielenterveyttä voi horjuttaa riskitekijät, joita voivat olla esimerkiksi vaarallinen elinympäristö, asunnottomuus,

talousvaikeudet, traumaattiset kokemukset, kuormittavat ihmissuhteet ja sairaudet. Mielenterveyttä suojaavia tekijöitä ovat esimerkiksi omasta hyvinvoinnista huolehtiminen, vahva fyysinen terveys ja perimä, vuorovaikutus- ja tunnetaidot, ongelmanratkaisutaidot, myönteiset ihmissuhteet ja niissä hyväksytyksi tuleminen ja työ tai muu toimeentulo. (Mieli ry 2021; Mieli ry 2022.)

Psyykkisen hyvinvoinnin ja mielenterveyden ongelmia ilmenee useiden tutkimusten mukaan yleisempiä pienituloisilla vähemmän koulutetuilla kuin suurituloisilla enemmän koulutetuilla. Tämä johtuu siitä, että sosioekonomisen aseman ja mielenterveyshäiriöiden yhteys on usein kaksisuuntainen. (THL 2017.)

Fyysinen hyvinvointi tarkoittaa henkilön kokemusta arjessa jaksamisestaan, omasta fyysisestä terveydestä ja pystyvyydestään. Fyysistä hyvinvointia edistävät riittävä, ravintorikas ja säännöllinen ruokavalio, liikunta sekä uni ja lepo. Vaikka henkilöllä olisi lääketieteellisen näkökulman mukaan jokin sairaus, hän voi silti oman subjektiivisen kokemuksensa mukaan olla terve. Vastaavasti henkilö voi kokea olevansa huonokuntoisempi, mitä todellisuudessa on. Näkemys fyysisestä hyvinvoinnista riippuu yksilön omasta koetusta fyysisestä hyvinvoinnistaan ja terveydestään. Fyysiseen hyvinvointiin liittyy myös fyysinen kunto. Fyysisen kunnan osa-alueisiin kuuluu lihaskunto tai liikunta- ja tukielimistön kunto sekä kestävyyskunto tai verenkierto- ja hengityselimistön kunto. (Mehiläinen 2023; Tiedenaiset 2021; THL 2022b.)

## 5.2 Hyvinvointiteorioita

**Abraham Maslow** on julkaissut vuonna 1943 tutkimuksen ihmisen tarpeiden tarvehierarkiasta eli arvojärjestyksestä. Tarvehierarkia perustuu jokaiseen yksilöön vaikuttavien tarpeiden olemassaoloon. Siinä ihmisen tarpeet on jaettu viiteen eri hierarkiaan, ja ne järjestäytyvät suhteellisen tarpeen voimakkuuden pohjalta siten, että alimmaisena on tärkeimmät tarpeet.



**Kuvio 2.** Maslowin tarvehierarkia. (McLeod 2018.)

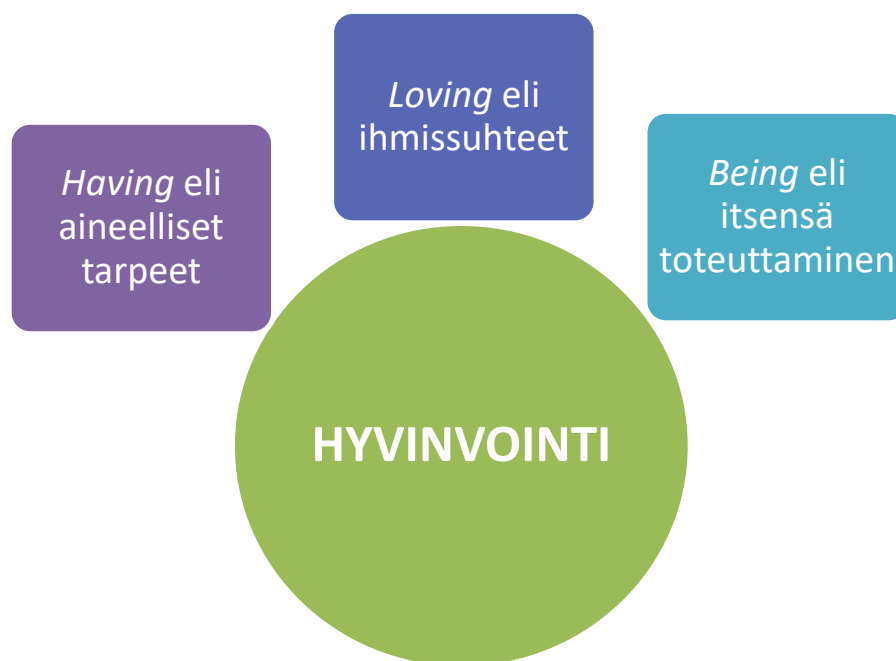
Ensimmäisenä tarvehierarkiassa (kuvio 2) on fysiologiset tarpeet kuten ravinto, uni ja hengittäminen. Ensimmäinen taso on hierarkian tärkein selviytymisen kannalta, jokaisella on jo syntyessään fysiologisia tarpeita. Toisella tasolla on turvallisuuden tarpeet, jotka ilmenevät yleisen elämänhallinnan sekä vakauden tunteena. Myös turvallisuuden tarpeita ilmenee ihmisellä hyvin varhaisessa vaiheessa. Näitä kahden ensimmäisen tason tarpeita voidaan kutsua perustarpeiksi. (Franco 2022; Frager, Fadiman, McReynolds & Cox 1987, 56–61; McLeod 2018.)

Kolmannella tasolla ovat sosiaaliset tarpeet, niihin kuuluu esimerkiksi yhteisöön kuulumisen tunne, perhe-, ystävyys- ja rakkaussuhteet. Kolmannen tason jälkeen tulee neljäs, tunnustuksen tarve, johon kuuluu tarve tulla arvostetuksi. Kolmannen ja neljännen tason tarpeista käytetään myös psykologisten tarpeiden tasojen nimitystä. Viimeisellä tasolla on itsensä kehittämisen tarve, johon liittyy itseoivallus, moraalinen ja henkinen kehitys sekä eettisyys etsiessä elämän tarkoitusta. Viidettä



eli itsensä kehittämisen tasoa voidaan kutsua myös itseään toteuttamisen tasoksi. (Franco 2022; Frager ym. 1987, 56–61; McLeod 2018.)

Korkeimmilla tasoilla olevat tarpeet ovat subjektiivisesti katsottuna vähemmän kiireellisiä alimman tason tarpeisiin verrattuna. Ylempien tasojen tarpeita on mahdollista tavoitella myös myöhemmin, sillä ne eivät ole niin näkyviä ja päivänselviä, ja ne voivat myös mennä sekaisin muiden tarpeiden kanssa. Korkeimmilla tasoilla olevien tarpeiden saavuttaminen edellyttää myös parempia ulkoisia olosuhteita. (Frager ym. 1987, 56–61.)



**Kuvio 3.** Hyvinvoinnin osatekijät. (Allardt 1976.)

**Erik Allardt**in mukaan hyvinvoinnin osatekijät voidaan jakaa kolmeen ulottuvuuteen (kuvio 3). Ensimmäinen niistä on *having*, joka liittyy aineellisiin tarpeisiin, esimerkiksi elintasoon, tuloihin, terveyteen, liikuntaan, koulutukseen ja työllisyyteen. Toinen ulottuvuus *loving* liittyy ihmissuhteisiin, kuten ystävyys- ja perhesuhteisiin. Kolmas ulottuvuudesta on *being*, joka liittyy itsensä toteuttamiseen. Tähän ulottuvuuteen kuuluu vaikuttamismahdollisuudet omaan vapaa-aikaan ja elämään,

vaikuttamismahdollisuudet poliittisiin päätöksiin sekä mahdollisuus käsitellä ongelmia. Hyvinvointi on Allardtin mukaan tila, jossa ihmisellä on mahdollisuus saada keskeiset tarpeensa tyydytetyksi. (Allardt 1976, 38–39, 50.)

### 5.3 Hyvinvoinnin edistäminen

Hyvinvointia ja terveyttä pyritään edistämään erilaisten palveluiden avulla. Vuoden 2023 alusta lähtien sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueille kunnilta ja kuntayhtymiltä. Tämä uudistus on yksi Suomen historian merkittävimmistä hallinnollisista uudistuksista. Uudistus tehtiin, koska halutaan hillitä kustannusten kasvua, varmistaa yhdenvertaiset palvelut ja kaventaa terveys- ja hyvinvointieroja. Hyvinvointialueita on yhteensä 21 ja niiden rahoitus perustuu valtion rahoitukseen, jossa otetaan huomioon eri alueiden väliset palvelutarpeiden erot. Hyvinvointialueiden tuottamien sosiaali- ja terveyspalveluiden lisäksi myös järjestöt, yhdistykset ja yksityiset toimijat tuottavat palveluita ja niiden on tarkoitus täydentää toisiaan. (STM 2023a.)

Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Lisäksi sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä säädetään myös muilla laeilla; sosiaalihuoltolaki, jossa säädetään, mitä sosiaalipalveluja on järjestettävä sekä laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista, jossa määritellään asiakastyön menettelytapoja ja tietosuojakysymyksiä. Sosiaalipalveluista on säädetty myös erilaisia erityislakeja, esimerkiksi lastensuojelulaki. Terveystenhuollon palveluista säädetään omassa laissa, terveydenhuoltolaissa. (STM 2023b.)

Sosiaalipalveluita järjestetään usean eri tuen tarpeeseen. Näitä tuen tarpeita ovat esimerkiksi tuki taloudellisissa asioissa, tuki torjuttaessa sosiaalista syrjäytymistä sekä edistäessä osallisuutta, tuki kaltoinkohteluun ja väkivaltaan liittyvissä asioissa sekä tuki äkillisissä kriisitilanteissa. Tuen tarpeisiin kuuluu myös tuki päihteiden ongelmakäytössä ja mielenterveysongelmissa, tukea kognitiiviseen toimintakykyyn sekä psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen tuen tarpeeseen. Myös tuen

tarpeessa olevan henkilön läheisten ja omaisten sekä lapsen hyvinvoinnin tukemiseksi on järjestettävä sosiaalipalveluita. (L.30.12.2014/1301.)

Kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä tukee sosiaali- ja terveystalveluiden lisäksi liikunta. Liikunta on tärkeää hyvinvoinnin kannalta, mutta myös monien elintapasairauksien ehkäisyssä. Säännöllinen liikunta lieventää myös masennuksen oireita, vähentää masennukseen sairastumisen riskiä sekä auttaa stressinhallinnassa. Lisäksi liikunta auttaa ylläpitämään toimintakykyä, jonka avulla arjen toiminnoista selviytyminen helpottuu. (THL 2022 c; THL 2022d.)

#### **5.4 Hyvinvointi vankilassa ja hyvinvointia tukevat toiminnot**

Kainulaisen ja Saaren (2021, 41) mukaan rikoksen tehnyttä henkilöä rangaistaan oikeusjärjestelmän tarkoituksen mukaan niin, että se rangaistus on suhteessa siihen, miten tuomittavasta rikoksesta on kyse. Suhteellisuusperiaatteen mukaan lievemmästä rikoksesta seuraa lievempi tuomio verrattuna vakavampaan rikokseen. Yleisesti pidemmän tuomion oletetaan alentavan vankien hyvinvointia enemmän kuin lyhyemmän tuomion, mutta aina se ei ole niin, sillä ihminen sopeutuu vallitseviin olosuhteisiin. (Kainulainen & Saari 2021, 41.)

Vankilassa vangeilla on pääasiassa oma selli, vankeusvangeilla se voi olla myös jaettu toisen vangin kanssa. Selleistä löytyy mm. sänky, työpöytä ja tuoli sekä wc. Vankilalta saa käyttöön liinavaatteet. Vankilassa voi käyttää omia vaatteita, kunhan ne ovat asialliset ja järjestyssääntöjen mukaiset. Vankilassa on myös vankivaatteita, joita on mahdollisuus käyttää. Rikosseuraamuslaitoksen tekstiilien pesu tapahtuu vankilan ulkopuolisessa pesulassa, lisäksi osastoilla on huoltotila, jossa on myös pyykkikone. Jokainen vanki huolehtii itse oman sellinsä siisteydestä. Vankilassa tarjotaan arkisin neljä ateriaa, viikonloppuisin ja arkipyhinä aamiainen, yhdistetty lounas ja päivällinen sekä iltapala. (Vaasan vankilan tulo-opas 2021.) Nämä vankilan käytännöt tukevat hyvinvoinnin perustarpeita. Uneen ja ravintoon liittyvät tarpeet voidaan liittää myös Maslowin tarvehierarkian (Kuvio 2) ensimmäiselle eli fysiologisten tarpeiden tasolle.

Vankeusvaiheen alussa hyvinvointi heikkenee, mutta vähitellen vangin sopeutuksessa vankilaelämään ja löytäessä yhteisöstä oman paikkansa, se alkaa paranemaan. Pitkäaikaistutkimuksissa vankeja koskien on havaittu, että eniten hyvinvointiin vaikuttavat ensimmäiset kuukaudet vankilassa. Erityisesti alkuvaihe, jossa vanki siirtyy vapaudesta vankeuteen, on stressaavaa. Muutamien kuukausien kulluttua stressi alkaa vähentyä ja hyvinvointi palaa lähelle yleistä keskiarvoa noin yhden vuoden vankilassaolon jälkeen. Pitkä tuomio ei yleensä ole vangeille erityisen vaikeaa aikaa psykologisesti, sillä he kehittävät itselleen erilaisia selviytymisstrategioita. Kuitenkin vankilatuomio heijastuu usein elämään sen suorittamisen jälkeenkin, sillä silloin on vaikeampi saada esimerkiksi asuntoa, lainaa tai työpaikkaa sekä se voi katkaista ystävyys- ja sukulaisuussuhteita. Siksi rangaistuksen voimakkuudesta ei aina kerro pelkästään tuomion pituus. (Kainulainen & Saari 2021, 42–43.)

Monien Suomessa ja muualla maailmassa tehtyjen tutkimuksien mukaan vangeilla on yleensä enemmän erilaisia terveydellisiä haittoja verrattuna muuhun oman ikäiseen väestöön. Vankien oma koettu terveys koetaan paremmaksi, jos vapautuessa on työ- tai opiskelupaikka, asunto ja joitakin sosiaalisia suhteita. Vangit kokevat oman terveyden paremmaksi, jos elämän perustarpeet ja yleinen perusturvallisuus ovat kunnossa. (Kainulainen & Saari 2021, 57, 74–75.)

Kainulaisen ja Saaren (2021, 52) mukaan vankien elämään tyytyväisyys on valtaväestöä vaatimattomampaa. Erilaisia sosiaalisia suhteita, jotka tukevat elämään tyytyväisyyttä, on myös vankilassa. Ajan kuluessa vankien elämään tyytyväisyys vahvistuu, sillä vanki sopeutuu vankilaoihin. Vankien keskinäinen vuorovaikutus ja luottamus sekä sosiaaliset suhteet ovat hyvinvoinnin keskeisiä tekijöitä vankilan sisällä. Keskeisiä ovat myös vankien suhteet ulkomaailmaan, vaikka vankilassa ollessa sosiaaliset suhteet sijoittuvatkin usein vankilan muurien sisäpuolelle. Jos siviilissä on ihmisiä, jotka odottavat vapautuvaa vankia, vangin elämään tyytyväisyys pysyy vankeusaikana korkeammalla tasolla. (Kainulainen & Saari, 52–54.)

Vankilassa toimintojen tehtävänä on tukea ja edistää hyvinvointia. Vankeuslain 8.luvun 3§ mukaan vangille on annettava tilaisuus täyttää osallistumisvelvollisuutensa rangaistusajan suunnitelman toteutumista edistävässä toiminnassa vahvistettuna työ- ja toiminta-aikana. Toimintaan sijoittaessa on otettava huomioon vankilan järjestys ja turvallisuus, yhteiskunnan turvallisuus sekä vangin rangaistusajan suunnitelma. (L23.9.2005/767.)

Tutkintavankeuden alkuvaiheessa tutkintavangilla on usein voimassa olevia yhteydenpitorajoituksia, joten tutkintavankien velvollisuudet ja oikeudet ovat hieman erilaiset kuin vankeusvangeilla. Voimassa olevia yhteydenpitorajoituksia ei kuitenkaan ole kaikilla tutkintavangeilla. Vankeusvangit voivat osallistua erilaisiin toimintoihin, työtoimintaan ja opiskeluun, jotka tukevat vangin omaa rangaistusajan suunnitelmaa. Koska tutkintavanki on muista vangeista erillään pidettävä ja hänelle on usein määrätty yhteydenpitorajoituksia, hän ei voi osallistua toimintoihin vankeusvankien tavoin. Kuitenkin tapaamiset esimerkiksi päihdetyöntekijän ja muun henkilökunnan kanssa ovat sallittuja. (Vaasan vankilan tulo-opas 2021.)

Yhteydenpitorajoitukset voivat koskea puhelimen käyttöä, tapaamisia ja muita yhteyksiä vankilan ulkopuolelle kuten esimerkiksi kirjeenvaihtoa, ne voivat koskea vain yhtä tiettyä henkilöä tai ne voivat olla laajemmat niin, että yhteydenpito on sallittua vain esimerkiksi omaan asianajajaan. (Vaasan vankilan tulo-opas 2021.) Koska yhteydenpitorajoitettu tutkintavanki ei voi osallistua normaalisti toimintoihin, hän viettää sellissään vuorokaudesta 23 tuntia. Tämä saattaa olla tutkintavangin hyvinvoinnille haitallista.

## 6 TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyö toteutettiin käyttäen laadullista eli kvalitatiivista tutkimusotetta. Tutkimusote valikoitui, koska tarkoituksena on selvittää tutkintavankien näkökulmasta, millaisia toimintoja ja palveluita he tarvitsisivat. Tutkimus toteutettiin strukturoituna lomakekyselynä, joka sisälsi myös avoimia kysymyksiä. Lomakekysely valikoitui siksi, että se mahdollistaa pidemmän miettimisajan pohtiessa vastauksia. Koska tutkintavangit eivät saa käyttää tietokoneita kuin valvotusti tärkeiden asioiden hoidossa, lomakkeet jaettiin heille paperisina. Myös henkilökunnan kysely toteutettiin paperisina lomakkeina, sillä näin saatiin molemmat aineistot yhteneväiseen muotoon. Aineistot analysoitiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä käyttäen, sillä sen tarkoituksena on luoda selkeä sanallinen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä.

### 6.1 Laadullinen tutkimus

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen suuntausmenetelmä, jonka avulla pyritään ymmärtämään tutkimuskohteen merkitystä, laatua ja ominaisuuksia kokonaisvaltaisesti tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden näkökulmasta. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkimuksen pääpaino kohdistuu tutkimuksessa mukana olevien henkilöiden ajatuksiin, kokemuksiin, tunteisiin ja asialle annettavista merkityksistä, joita tutkimuksen kohteena olevat henkilöt niille asettavat. (JYU 2021; Puusa & Juuti 2020.)

Laadulliseen tutkimukseen kuuluu paljon eri vaiheita. Vaiheisiin kuuluu aiheen valinta, tutkimuksen tavoitteiden asettaminen, tutkimuskysymysten muotoileminen, tutkimuksen rajauksien esittely, teoreettisen viitekehyksen laatiminen kirjallisuuden avulla, lähestymistavan valinta ja perustelu, tutkimusmenetelmien ja aineiston valinta, kuvailu ja perustelu, aineiston hankinta, aineiston analysointi ja tulkinta sekä tulosten kirjoittaminen ja raportointi sekä tutkimuksen luotettavuuden arviointi. Tutkimuksen eri vaiheissa on välillä päällekkäisyyttä, mikä kuuluu laadullisen tutkimuksen joustavaan asetelmaan. (Puusa & Juuti 2020.)

## 6.2 Aineiston kerääminen

Tutkimisaineisto kerättiin kahden lomakekyselyn avulla, joista toinen oli yhteydenpitorajoitetuille tutkintavangeille ja toinen henkilökunnalle. Lomakekyselyt sisälsivät strukturoituja ja avoimia kysymyksiä. Lomakekyselyt toteutettiin helmi- ja maaliskuun aikana Vaasan vankilassa. Lomakkeet ja saatekirjeet vietiin henkilökohtaisesti kyselyyn soveltuville vangeille täytettäväksi, joka mahdollisti kysymysten läpikäymisen vastaajien kanssa. Näin pystyttiin varmistamaan, että kysymykset on ymmärretty oikein ja myös se, että vastaajilla oli mahdollisuus esittää tarkentavia kysymyksiä kyselyyn ja tutkimukseen liittyen. Täytetyt kyselylomakkeet ohjeistettiin sulkemaan kirjekuoreen ja toimittamaan jollekin henkilökunnan jäsenistä, joka toimitti sen palautuslaatikkoon. Tutkintavangeille tarkoitettuja tyhjiä kyselylomakkeita jätettiin myös vankilan henkilökunnalle, mikäli tutkimukseen soveltuvia vankeja tulisi lisää vastausaikana.

Aineiston toinen osuus eli henkilökunnan kysely toteutettiin myös lomakekyselyn avulla. Kuten vankien, myös henkilökunnan kyselylomake sisälsi sekä strukturoituja että avoimia kysymyksiä. Henkilökunnan kyselylomakkeet ja saatekirjeet jätettiin apulaisjohtajalle, joka jakoi lomakkeita vastaajille. Kun kyselylomake oli täytetty, vastaaja laittoi sen suljettuun kirjekuoreen ja palautti sen palautuslaatikkoon. Vastausajan umpeuduttua tutkimuksen tekijät noutivat suljetuissa kirjekuorissa olevat vankien ja henkilökunnan täytetyt kyselylomakkeet Vaasan vankilasta. Suljettujen kirjekuorien ja vastauslaatikon avulla pystyttiin varmistamaan, ettei aineistoon päässyt käsiksi kukaan muu, kuin tutkimuksen tekijät aineistoa noutaessa.

## 6.3 Aineiston analyysi

Opinnäytetyön aineisto analysoitiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä käyttäen, koska tarkoituksena oli luoda selkeä sanallinen kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysillä aineisto pyritään järjestämään selkeään ja tiiviiseen muotoon kadottamatta aineiston sisältämää tietoa. Analysoinnin tarkoituksena on tiedon arvon

lisääminen niin, että hajanaisesta aineistosta pyritään saamaan mielekästä, yhtenäistä ja selkeää informaatiota. (Tuomi & Sarajärvi 2009.)

Vastauksia saatiin yhteensä neljätoista kappaletta. Ensin vastaukset käytiin läpi tarkasti, jonka jälkeen vastauksien samaa tarkoittavat asiat jaoteltiin teemoittain. Jaotellaan vastauksia, aineisto tiivistyy ja saadaan pelkistettyjä pääteemoja, joiden avulla saadaan esiin tutkimuksen kannalta olennainen tieto. Teemoja pyritään kuvailemaan siten, että käytetään samoja sanoja kuin tutkimuksen kohteena olevat henkilöt ovat käyttäneet. (Tuomi & Sarajärvi 2009; Puusa & Juuti 2020.)



## 7 TUTKIMUSTULOKSET

Seuraavaksi esittelemme opinnäytetyön tulokset. Tulokset laadimme kyselyaineistosta aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Tutkintavankien kyselylomakkeen (liite 2) kysymyksistä viisi oli avoimia kysymyksiä ja yksi kysymyksistä oli strukturoitu. Henkilökunnan kyselylomake (liite 4) sisälsi kuusi avointa kysymystä.



**Kuvio 4.** Esimerkki tutkintavankien aineiston sisällönanalyysistä.

Kuviossa 4 on kerrottu esimerkki tutkintavankien vastauksen perusteella tehdystä sisällönanalyysistä. Kuvion ylemmässä laatikossa on suorat lainaukset tutkintavankien vastauksista, joista tehtiin yksi teemoista, joka on liikunta.



**Kuvio 5.** Esimerkki henkilökunnan aineiston sisällönanalyysistä.

Kuviossa 5 on esimerkki henkilökunnan aineistosta tehdystä sisällönanalyysistä. Ensimmäisessä laatikossa on kerrottu suorat lainaukset henkilökunnan aineistosta, joista tehtiin teema apu ja tuki viranomaisasioinnissa.

### 7.1 Tutkintavankien kyselylomakkeen tulokset

Kysyttäessä tutkintavangeilta miten he pitivät hyvinvoinnistaan huolta yhteydenpitorajoitettuna tutkintavankeudessa, vastauksissa korostui liikunta. Liikuntaan sisältyy kuntosalilla käynti, ulkoilu sekä sellissä treenaaminen. Liikunnan lisäksi tärkeänä pidettiin myös yhteydenpitoa läheisiin. Yhteydenpito sisältää mahdolliset tapaamiset ja soittamisen. Yhdelle vastaajista tärkeäksi nousi päiväkirjan kirjoittaminen, käsitöiden tekeminen, kirjojen lukeminen sekä elokuvien katselu.

*"Päiväkirja, johon kirjoitan asioita, joista rajoitusten poistuttua puhun läheisille. Luin paljon, tein käsitöitä ja pidin omaa sellijumppaa, katsoin elokuvia."*

*"Soitan myös päivittäin äidilleni."*

*"Jotkut päivät voi olla semmoisia, ettei kiinnosta mikään, ja makaa koko päivän, en edes silloin syö."*

Kysyttäessä, millaisiin toimintoihin tutkintavangit haluaisivat osallistua ollessaan tutkintavankeudessa ja yhteydenpitorajoitettuna, vastauksissa korostui liikuntamahdollisuudet. Tutkintavangit toivoivat, että liikuntamahdollisuuksia olisi enemmän ja useammin. Sen lisäksi tärkeänä koettiin, että olisi mahdollisuus kontaktiin oman osaston vankien kanssa, jos tutkintavangeilla ei ole keskinäisiä rajoituksia. Muita toimintoja, joihin tutkintavangit haluaisivat osallistua, olivat opiskelu, työtoiminta, päihdetyöntekijän tapaaminen, kirkossa käynti, ruoanlaitto sekä suurempi määrä soittoaikaa.

*”Ovet saisi olla auki enemmän ja saisi ulkoilla oman osaston kanssa, vaikka on yhteydenpitorajoituksia.”*

*”Haluaisin päästä sunnuntaisiin kirkkoon.”*

*”Saisi soittaa edes perheelle.”*

Vankilan jo olemassa olevien toimintojen vaikutuksesta yhteydenpitorajoitetun tutkintavangin hyvinvointiin kysyttäessä isoimmaksi teemaksi nousi kuntosalin hyödyt. Muita toimintoja, jotka tutkintavangit kokevat tukevan hyvinvointiaan, olivat keskusteluapu ohjaajilta, sairaanhoito sekä omasta hygieniasta huolehtiminen.

*”Kuntosali on ainoa, jonka koen tukevan hyvinvointiani sairaanhoidon lisäksi.”*

*”Täytyy myöntää, että olot ovat erittäin heikot, fyysinen ja henkinen kunto on romahtanut.”*

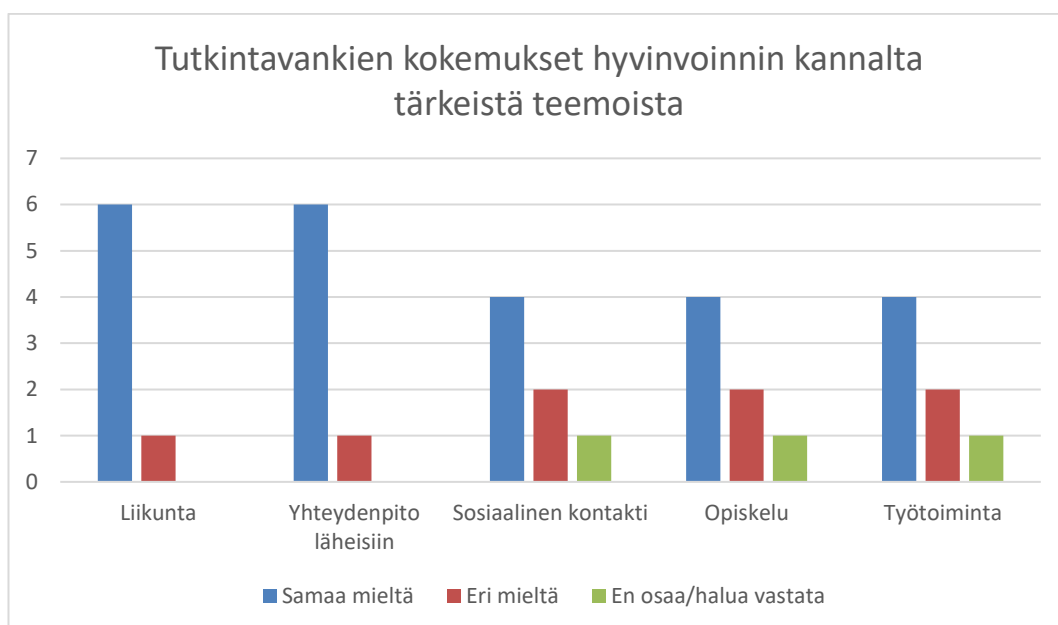
*”Ei mitenkään, ei täällä ketään kysy onko kaikki hyvin.”*

Kysyttäessä, millaisissa asioissa yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit kaipaisivat apua ja tukea tutkintavankeusajalla, vastauksista ei korostunut yhtä isompaa teemaa. Vastauksista kävi kuitenkin ilmi, että psykologin kanssa keskustelu, vieroitusoireiden lievitys, kirkossa käynti ja sellissä yksinolemisen vähentäminen jollain tavalla olisivat avuksi ja tueksi.

*”Haluaisin päästä sunnuntaikirkkoon tai edes johonkin mikä rikkoisi erityyksen rytmiä. Nyt 23 h päivästä yksin vaikuttaa jo johonkin.”*

*”Lähinnä olisi ollut tarve päästä esim. Psykologille tms. juttelemaan asioista, ammattilainen olisi ehkä osannut selittää ja avata asioita eri tavalla.”*

Kuviossa 6 on kerrottu tutkintavankien vastauksia kysymykseen, että millaisia asioita tutkintavanki pitää hyvinvointinsa kannalta tärkeänä. Kyselylomakkeessa oli kaavio, johon pyydettiin merkitsemään rastilla vastauksen siihen kohtaan, joka kuvaa tutkintavangin mielipidettä parhaiten. Teemat, joihin pyydettiin vangeilta mielipiteitä, olivat liikunta, yhteydenpito läheisiin, sosiaalinen kontakti, opiskelu sekä työtoiminta. Vastaukset ja tulokset on kerrottu kuviossa 6.



**Kuvio 6.** Vankien vastaukset hyvinvoinnin näkökulmasta tärkeisiin teemoihin.

Kyselylomakkeen viimeisessä kohdassa annettiin yhteydenpitorajoitetuille tutkintavangeille mahdollisuus kertoa tutkimuksen tekijöille vapaasti jotain, mitä he halusivat. Tässä kohdassa isoimpana teemana korostui ajanvietto oman osaston tutkintavankien kanssa. Ajanvietolla tarkoitettiin, että sellien ovet olisivat auki useammin, jolloin voisi jutella toisten tutkintavankien kanssa ja sitä, että olisi mahdollisuus esimerkiksi ulkoilla oman osaston tutkintavankien kanssa yhtä aikaa, riippuen mitkä rajoitukset tutkintavangeilla ovat.

*”Vaikka kokemuksena onkin ikävä ja ahdistava niin Vaasan vankilan henkilökunta kohtelee kuin ihmistä ja omalta osaltaan ovat kokemuksesta tehneet siedettävän, ovat auttaneet jaksamaan. Ylipäänsä jos jotain on miettinyt tai toivonut on se toteutettu mahdollisuuksien mukaan.”*

## **7.2 Henkilökunnan kyselylomakkeen tulokset**

Henkilökunnan kyselylomakkeessa kysyttiin ensimmäisenä, kuinka monta vuotta vastaaja on työskennellyt Vaasan vankilassa. Vastauksista kävi ilmi, että vastaajien työkokemus Vaasan vankilasta oli 5½ vuodesta 26 vuoteen.

Kysyttäessä tutkintavangin hyvinvoinnin kannalta merkityksellisiä asioita tutkintavankeusajalla, jolloin tutkintavangilla on voimassa olevia yhteydenpitorajoituksia, henkilökunnan vastauksissa isoimmaksi teemaksi nousi arjen rutiinien ylläpitäminen. Rutiinit pitävät sisällään liikunnan, ulkoilun, unen, ravinnon, sosiaalisen kontaktin vankilan henkilökuntaan sekä yhteydenpidon läheisiin. Myös vankisellistä ulos pääseminen edes hetkeksi päivittäin koettiin tärkeänä.

*”Sellistä ulos pääseminen missä muodossa hyvänsä”*

*”Ulkoiluun osallistuminen”*

*”Yhteydet läheisiin (jos voi olla yhteydessä)”*

Kun kysyttiin, millaisia yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien hyvinvointia edistäviä toimintoja vangit tarvitsisivat, vastauksissa korostuivat liikunta ja säännölliset keskustelut henkilökunnan kanssa. Vastauksissa mainittiin myös pieni-muotoinen toiminta, musiikki, kirjallisuus ja mahdollisuus poistua omasta sellistä edes hetkeksi. Vastauksista kävi myös ilmi, että vankilan liikuntahallin käyttö olisi mahdollista, mutta sitä ei ole käytetty.

*”Keskustelutuki”*

*”Liikunta, kirjallisuus, musiikki”*

Yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien tarvitsemista sosiaalipalveluista kysyttäessä vastauksissa korostui apu ja tuki viranomaisasioinnissa. Viranomaisasiointilla tarkoitettiin tarvittavaa tukea Kela-asioinnissa, vuokra-asuntoon liittyvien asioiden hoitamisessa ja laskujen maksamisessa. Esiin nousi myös yksittäisiä vastauksia mahdollisten vangin lasten asioiden hoitamisesta, päihdekuntoutus, psykologin keskusteluapu sekä apu työnhaussa.

*”Sama kuin muillakin, eli Kela yms. viranomaiset”*

*”Asioiden hoitaminen siviiliin, tuki siinä”*

Kysyttäessä millaisia muita kuin sosiaalipalveluita yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit tarvitsisivat oman hyvinvointinsa ylläpitämiseksi, useassa lomakkeessa esiin nousi keskusteluapu sekä kohtaamiset henkilökunnan kanssa. Vastauksissa mainittiin myös mahdollinen työtoimintaan osallistuminen, yhteydenpito sallittuihin henkilöihin, kuntosalilla käynti, arkielämän taidot, velkaneuvonta sekä vaikuttaminen rikosmyönteisiin asenteisiin.

*”Fyysinen (esim. kuntosali), psyykinen (keskustelut), sosiaalinen (keskusteluapu)”*

*”Arkielämän taidot, päihdekuntoutus, ajatteluun ja rikosmyönteisiin asenteisiin vaikuttaminen, velkaneuvonta”*

Viimeisenä kysyttiin, onko henkilökunnan vastaajalla vielä jotain muuta, mitä hän haluaa kertoa tutkimuksen tekijöille aiheesta. Neljässä lomakkeessa kysymykseen ei vastattu ollenkaan, joten vastaukset, joita saatiin, ovat yksittäisiä ja siksi sisällytetty sellaisinaan tähän.

*”VAV hyvät olot. Vanki suht. laiska osallistumaan toimintaan.”*

*”Usein tutkintavankeus venyy, eikä kuulusteluita tehdä järin tiheästi”*

*”Tarpeellinen aihe!”*

## 8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa ja selvittää Vaasan vankilassa erillään pidettävien tutkintavankien toiveita hyvinvointia edistävästä toiminnoista ja mahdollisista muista palveluista. Tavoitteena oli selvittää myös henkilökunnan näkökulma siihen, millaisia toimintoja ja palveluita henkilökunnan jäsenet ajattelevat kyseisten vankien tarvitsevan.

Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa vankilalle selvitys siitä, mitä toimintoja ja palveluita tutkintavangit toivoisivat ja miten vankilan jo olemassa olevia toimintoja sekä palveluita voitaisiin tulosten myötä kehittää asiakaslähtöisemmiksi. Pää-tutkimusongelmana oli selvittää, millaisia toimintoja erillään pidettävät yhteydenpitorajoitettut tutkintavangit toivoisivat tutkintavankeusajalleen. Alatutkimusongelmat olivat: millaisia muita palveluita vangit toivovat tutkintavankeusajalleen, millaiset asiat tutkintavangit kokevat merkityksellisiksi oman hyvinvoinnin kannalta sekä millaisia toimintoja ja palveluita henkilökunta kokee tutkintavankien tarvitsevan.

### 8.1 Yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien aineiston johtopäätökset

Aineiston perusteella yhteydenpitorajoitettut tutkintavangit pitävät tutkintavankeuden aikana hyvinvoinnistaan huolta liikunnan avulla, joka pitää sisällään ulkoiluun osallistumisen, kuntosalilla käymisen sekä sellissä treenaamisen. Aineiston mukaan tärkeä osa hyvinvoinnista huolehtimista on myös henkilökunnan kanssa käydyt keskustelut ja yhteydenpitäminen läheisiin joko soittamalla tai mahdollisten tapaamisten kautta. Aineistossa yksittäiset vastaukset hyvinvoinnista huolehtimisesta kirjoittamalla päiväkirjaa, tekemällä käsitöitä, lukemalla kirjoja sekä katselemalla elokuvia olivat myös tärkeitä. Tavat, joilla tutkintavangit pitävät huolta hyvinvoinnistaan ovat sellaisia, joiden avulla muutkin kuin tutkintavangit, esimerkiksi siviilihenkilöt, pyrkivät ylläpitämään hyvinvointiaan. Liikunta voidaankin sijoittaa Maslowin tarvehierarkian ensimmäiselle eli fysiologisten tarpeiden portaalalle, näin ollen se on yksi tärkeistä hyvinvoinnin osatekijöistä. Tarvehierarkian

kolmannella tasolla on sosiaaliset tarpeet, joka pitää sisällään esimerkiksi yhteydenpidon perheeseen ja ystäviin. Tutkintavankien tavat pitää huolta hyvinvoinnistaan ovat yhteydessä niin Maslowin tarvehierarkiaan (Kuvio 2) kuin myös Erik Al-lardtin kehittämään hyvinvointiteoriaan (Kuvio 3).

Tutkintavangit, joilla on voimassa olevia yhteydenpitorajoituksia, toivoivat, että olisi mahdollista harrastaa liikuntaa enemmän ja useammin kuin nyt. Tutkintavangit toivoivat myös enemmän sosiaalista kontaktia oman osastonsa tutkintavankien kanssa, mikäli heillä ei ole keskinäisiä voimassa olevia yhteydenpitorajoituksia. Tästä voidaan päätellä, että vangit saattavat kokea yksinäisyyttä ja sen takia toivoivat enemmän sosiaalisuutta muiden ihmisten kanssa.

Vangit toivoivat myös enemmän opiskelumahdollisuuksia. Opetushallituksen (2023) mukaan rangaistuslaitoksissa voi osallistua perusopetukseen, lukiokoulutukseen tai suorittaa ammatillisia opintoja. Koulutuksella voi olla merkittävä rooli estäessä rikosten tekemistä vankeusaikana sekä lisätessä rikoksettoman elämätavan valmiuksia vangeilla. Vankilassa toteutettava koulutus kuuluu hallinnollisesti opetus- ja kulttuuriministeriölle ja ensisijaisesti se pohjautuu kansalliseen lainsäädäntöön sekä sen soveltamiseen. Oppilaitos, vankilan henkilökunta ja vanki tekevät vangille henkilökohtaisen opetussuunnitelman. Opiskelu vankilassa voi auttaa vankia jaksamaan paremmin sekä edistää vangin omien arvojen pohdintaa, kehittää pärjäämistä ja itsenäisyyttä. (Opetushallitus 2023; Rikosseuraamuslaitos 2022d.)

Tutkintavangit mainitsivat vankilan nykyisistä hyvinvointia tukevista toiminnoista tärkeimmäksi kuntosalilla käymisen. Liikunnan harrastamisen mahdollisuus onkin tärkeä hyvinvoinnin osatekijä, sillä liikunta edesauttaa myös terveyttä, joka on yksi hyvinvoinnin ulottuvuuksista. Vankilan kuntosalia käyttäessä säännöllisesti tutkintavanki pääsee ulos omasta sellistään sekä saa omaan päivärytmiinsä säännöllisyyttä. Yksittäiset vastaukset keskusteluavun, sairaanhoidon ja yleisestä hygieniasta huolehtimisen mahdollisuudesta koettiin myös tärkeitä. Vaikka vastaukset olivat yksittäisiä, on pääteltävissä, että toiminnot saattavat olla tärkeitä myös



muille vastaajille, mutta niiden ollessa tavanomaisia arkipäiväisiä toimintoja, ei niitä välttämättä tullut ajatelleeksi mainita. Vastauksista kävi myös ilmi, että tukea ei tunnu olevan riittävästi.

Aineiston mukaan yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien kokemuksista hyvinvoinnin kannalta tärkeistä teemoista (Kuvio 4) tärkeimmäksi nousi liikunta ja yhteydenpito läheisiin. Vain yksi vastaajista oli sitä mieltä, ettei liikunta tai yhteydenpito läheisiin ole hyvinvoinnin kannalta tärkeää. Sosiaalisen kontaktin, opiskelun ja työtoiminnan koki tärkeäksi hyvinvoinnin kannalta 4 vastaajista, 2 oli eri mieltä ja yksi ei osannut/halunnut vastata. Tämän perusteella voidaankin todeta, kuten myös aineiston muissa kysymyksissä, tärkeimpänä teemana hyvinvoinnin kannalta esiin nousee liikunta ja yhteydenpito läheisiin. Sosiaalinen kontakti, opiskelu ja työtoiminta jakoi vastaajien mielipiteitä enemmän. Tämä voi olla yhteydessä shokkitilaan, joka voi esiintyä joillain vangeilla vankilaan saapuessa. Kainulaisen ja Saaren (2021) mukaan vankeja koskevissa pitkäaikaistutkimuksissa on havaittu, että eniten hyvinvointiin vaikuttavat ensimmäiset kuukaudet vankilassa. Alkuvaihe, jossa vanki siirtyy vapaudesta vankeuteen, on erityisen stressaavaa. (Kainulainen & Saari 2021, 42–43.)

Kyselyn lopussa vastaajalla oli vapaa sana kertoa tutkimuksen tekijöille aiheeseen liittyen vielä jotain muuta halutessaan. Aineiston perusteella isoimmaksi teemaksi nousi toive ajanvietosta oman osaston muiden tutkintavankien kanssa. Ajanvietolla tarkoitettiin tässä aineistossa sitä, että osastolla sellien ovet voisivat olla enemmän auki, mikäli tutkintavangeilla ei ole keskenään voimassa olevia yhteydenpitorajoituksia. Tämä lisäisi sosiaalista kontaktia muihin ihmisiin ja näin ollen voisi vähentää tutkintavankien mahdollisesti kokemaan yksinäisyyttä. Sellin ovien aukiolo mahdollistaisi myös vertaistuen saamisen samassa tilanteessa olevilta eli muilta yhteydenpitorajoitetuilta tutkintavangeilta.

## 8.2 Henkilökunnan aineiston johtopäätökset

Henkilökunnan kyselomakkeen tulokset muodostavat tutkimuksen aineiston toisen osuuden. Aineiston perusteella vastaajat ovat työskennelleet Vaasan vankilassa 5½ vuodesta 26 vuoteen. Tästä voidaan päätellä, että henkilökunnasta tutkimukseen osallistuneilla on kokemusta vankilassa työskentelystä sekä mahdollisesti myös kokemuksen kautta näkemyksiä yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien hyvinvoinnista, arjesta ja jaksamisesta vankilassa.

Aineiston perusteella merkityksellisiä asioita yhteydenpitorajoitetun tutkintavankin hyvinvoinnin kannalta olivat henkilökunnan vastaajien mielestä arjen rutiinit, joihin kuuluivat liikunta, ulkoilu, uni, ravinto, sosiaalinen kontakti vankilan henkilökunnan kanssa sekä yhteydenpito läheisiin. Tärkeänä koettiin myös päivittäinen vankisellistä ulos pääseminen edes hetkeksi. Tästä voidaan päätellä, että hyvinvointia tukee ihmisen perustarpeiden tyydyttäminen, joka tukee kuvion 2. Maslowin tarvehierarkian alimpia portaita sekä kuvion 3. Erik Allardtin hyvinvoinnin ulottuvuuksien aineellisten tarpeiden sekä ihmissuhteiden tarpeita.

Yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien tarvitsemista hyvinvointia edistävästä toiminnosta henkilökunnan aineiston mukaan tärkeimpiä olivat liikuntaan liittyvät toiminnot sekä säännöllinen keskustelumahdollisuus henkilökunnan kanssa. Aineiston mukaan myös pienimuotoinen toiminta, musiikki, kirjallisuus ja mahdollisuus poistua omasta sellistä koettiin tärkeänä. Tämän perusteella voidaan päätellä, että fyysisestä hyvinvoinnista huolehtiminen nähdään tärkeänä, mutta myös taide esimerkiksi musiikin tai kirjallisuuden kautta voisi auttaa tutkintavankeja viemään ajatuksia pois tutkintavankeusajasta edes hetkeksi. Aivoliiton (2018) mukaan musiikilla voidaan tukea emotionaalista ja kognitiivista toimintakykyä. Musiikin kuuntelun myötä aineenvaihdunta ja aivojen verenkierto vilkastuvat. Musiikilla voidaan lieventää masennusta, ahdistuneisuutta ja kipua sekä vähentää stressiä. Musiikki vahvistaa myös kognitiivisia toimintoja, kuten oppimista, kommunikatiivisia taitoja ja tarkkaavaisuutta. (Aivoliitto 2018.)

Aineiston mukaan henkilökunta koki, että yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit tarvitsevat sosiaalipalveluista apua ja tukea viranomaisasiointiin. Viranomaisasiointilla tarkoitettiin aineistossa tukea Kela-asioinnissa, vuokra-asunnon hoitoon liittyvissä asioissa sekä laskujen maksamisessa. Esiin nousi myös yksittäisiä vastauksia mahdollisten vangin lasten asioiden hoitamisesta, päihdekuntoutus, psykologin keskusteluapu sekä apu työnhaussa. Tulosten perusteella voidaan päätellä, että yleisesti asioiden hoitaminen vankilasta siviiliin saattaa olla vaikeaa, sillä käytössä ei ole puhelinta tai tietokonetta.

Yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien hyvinvoinnin ylläpitämiseen tarvittavista muista, kuin sosiaalipalveluista, esiin nousi aineistossa kohtaamiset henkilökunnan kanssa ja keskusteluapu. Aineiston perusteella myös yhteydenpito sallittuihin henkilöihin, kuntosalilla käynti, päihdekuntoutus, velkaneuvonta, arkielämän taitojen harjoittelu sekä vangin ajatteluun ja rikosmyönteisiin asenteisiin vaikuttaminen koettiin tarpeellisina.

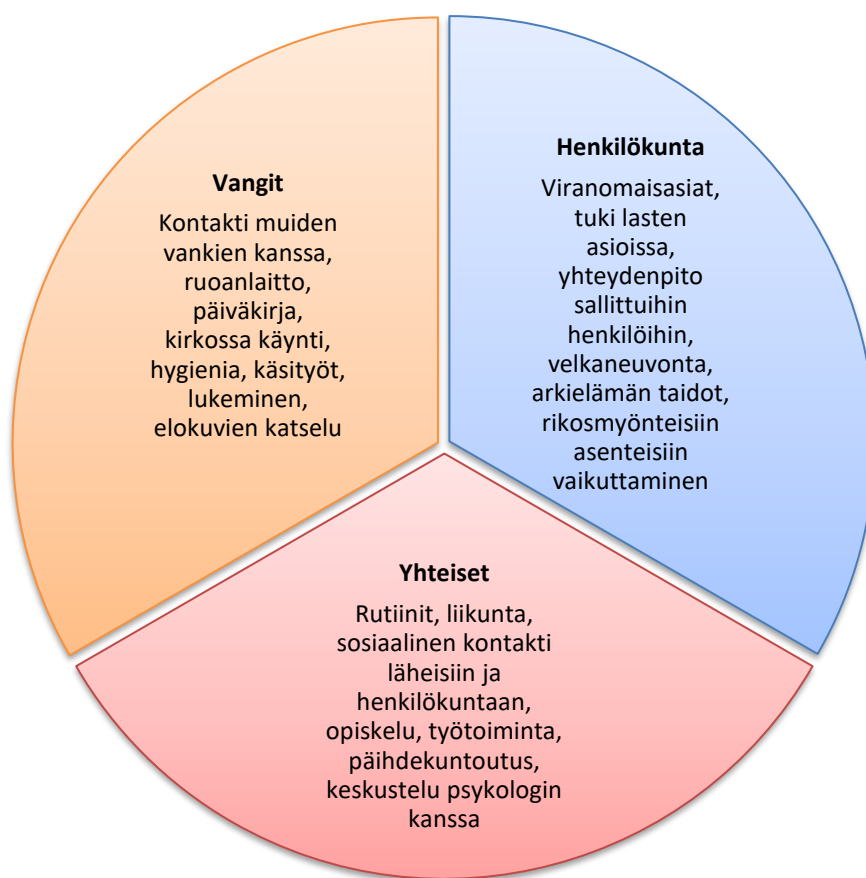
Lopuksi vastaajilla oli mahdollisuus kertoa aiheesta tutkimuksen tekijöille vielä jotain lisää. Aineistossa ei noussut esiin mitään teemaa, sillä vastauksia tähän saatiin vain kolmelta seitsemästä vastaajasta. Vastausten vähäisyydestä kyseiseen kohtaan voidaan päätellä, että kysymys saattoi olla liian laaja, eikä vastaaja tiennyt sen takia mitä olisi vastannut tai sitten vastaajalla ei ollut enempää sanottavaa aiheesta.

### **8.3 Johtopäätökset koko aineiston perusteella**

Tutkimuksen aineiston perusteella tulokset ovat osittain yhteneväiset henkilökunnan ja yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien välillä, sillä molempien aineistojen perusteella liikunta ja säännöllinen sosiaalinen kontakti läheisiin ja henkilökunnan jäseniin koettiin tärkeinä tekijöinä tutkintavankien hyvinvoinnin kannalta.

Tutkimuksen koko aineiston tulosten mukaan hyvinvoinnin kannalta tärkeimpiä teemoja ovat fyysiseen hyvinvointiin liittyvät asiat, kuten liikunta, johon sisältyy

ulkoilu ja kuntosalilla käynti. Tärkeinä teemoina näiden lisäksi nousi esiin myös sosiaaliseen hyvinvointiin liittyviä asioita, kuten yhteydenpito läheisiin soittamalla ja tapaamisten kautta sekä kontakti henkilökuntaan. Nämä teemat ovat yhteydessä myös psyykkiseen hyvinvointiin. Psyykkisen hyvinvoinnin kannalta tärkeänä nähtiin myös keskustelut päihdetyöntekijän ja psykologin kanssa.



**Kuvio 7.** Yhteenveto koko aineistosta.

Kuviossa 7 on kerrottu tutkimuksen aineistosta saadut tulokset. Tuloksissa on esitelty kaikki aineistosta saadut asiat, jotka koetaan tärkeinä tutkintavankien hyvinvoinnin kannalta, sekä aineistosta esiin nousseita asioita, joita vastaajat toivoivat toimintojen sisältävän tulevaisuudessa. Ympyrän ensimmäisessä lohossa on vain tutkintavankien vastauksista esiin tulleita teemoja, toisessa lohossa on teemoja

vain henkilökunnan vastauksista. Ympyrän kolmannessa lohossa on teemoja, joita tuli esille sekä tutkintavankien että henkilökunnan vastauksista.

Tutkimuksen päätutkimusongelmana oli, että millaisia toimintoja erillään pidettävät yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit toivoisivat tutkintavankeusajalleen. Aineiston perusteella yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit toivoisivat mahdollisuutta ulkoilla muiden tutkintavankien kanssa, enemmän liikuntamahdollisuuksia ja lisää kuntosalivuoroja, mahdollisuutta osallistua opiskeluun jo tutkintavankeuden alkaessa, mahdollisuutta osallistua jumalanpalvelukseen vankilan kirkossa, ruoanlaittoon liittyviin toimintoihin osallistumista sekä mahdollisuutta osallistua työtoimintaan. Näin ollen saatiin vastaus päätutkimusongelmaan.

Tutkimuksen ensimmäisenä alatutkimusongelmana oli, että millaisia muita palveluita tutkintavangit toivovat tutkintavankeusajalleen. Aineiston perusteella yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit toivoivat tukea psyykkiseen hyvinvointiin ja apua omien ajatusten selvittämisessä, esimerkiksi psykologin kanssa keskustelemalla sekä apua vieroitusoireiden lievitykseen. Tästä voidaan päätellä, että ensimmäiseen alatutkimusongelmaan saatiin vastaus.

Tutkimuksen toisena alatutkimusongelmana oli, että millaiset asiat tutkintavangit kokevat merkityksellisiksi oman hyvinvoinnin kannalta. Aineistosta käy ilmi, että hyvinvoinnin kannalta merkityksellisinä asioina koetaan liikunta ja yhteydenpito läheisiin. Osittain tärkeänä koettiin sosiaalinen kontakti, opiskelu ja työtoiminta. Tutkimuksen toiseenkin alatutkimusongelmaan saatiin vastaus.

Tutkimuksen viimeisenä alatutkimusongelmana oli, että millaisia toimintoja ja palveluita henkilökunta kokee tutkintavankien tarvitsevan. Vastausten perusteella henkilökunta koki, että tutkintavangit tarvitsevat enemmän liikunnallisia toimintoja, enemmän säännöllisiä keskusteluja henkilökunnan kanssa, enemmän jotain pienimuotoista toimintaa sekä musiikkiin ja kirjallisuuteen liittyvää toimintaa. Myös apu ja tuki viranomaisasioinnissa ja muissa siviilielämän asioissa, kuten Kela-asioinnissa, vuokra-asuntoon liittyvien asioiden hoitamisessa sekä laskujen

maksamisessa koettiin tärkeänä. Tärkeänä koettiin myös apu vangin mahdollisten lasten asioiden hoitamisessa sekä apu työnhaussa, mahdollinen työtoimintaan osallistuminen, arkielämän taitojen harjoittelu, velkaneuvonta ja vaikuttaminen rikosmyönteisiin asenteisiin. Näin myös viimeiseen alatutkimuskysymykseen saatiin vastaus.

Aineiston tulokset tukevat tutkimuksen teoreettista viitekehystä sekä ovat samansuuntaisia aiempien tutkimustulosten kanssa. Tutkimuksen tulokset viittaavat myös Maslowin tarvehierarkiaan (kuvio 2) ja Allardtin hyvinvoinnin ulottuvuuksiin (kuvio 3). Saadut tutkimustulokset viittaavat Kallan (2020) tutkimustuloksiin, joiden mukaan Turun vankilan suljettujen ja eristysosastojen vangit haluaisivat lisää toimintaa vankilassa. Lähes 90 % tutkimukseen osallistuneista vastaajista toivoi enemmän liikunnallista aktiviteettia, etenkin vastauksissa korostui kuntosalilla käynti ja ulkoilu, joita haluttiin lisää. (Kalla 2020, 36.) Tämän tutkimuksen tulokset tukevat myös Tasannon (2022) saamia tutkimustuloksia tutkintavankien hyvinvoinnin lisäämisestä toiminnallisuuden kautta. Tutkimuksessaan Tasanto kertoo yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien olevan valmiita osallistumaan mihin tahansa toimintaan, sillä he pystyvät huolehtimaan omasta fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnistaan sekä saavat lisää sellin ulkopuolista aikaa. (Tasanto 2022, 42.)

Tutkimustulokset viittaavat myös Mannisen (2021) saamiin alkuhaastattelun tuloksiin. Tuloksissa esiin nousi toive vankilan toimintojen lisäämisestä. (Manninen 2021, 26.) Mannisen tutkimustulos tukee myös tämän tutkimuksen tuloksia, sillä myös tämän tutkimuksen aineiston perusteella vangit toivoisivat lisää toimintoja. Arposen ja Immosen (2011, 86) tutkimustulosten mukaan vangit kokivat työn ja koulutuksen olevan vankilassa mielekkäämpiä toimintoja kuin vain sellissä makaamisen. Tulos viittaa myös tämän tutkimuksen tuloksiin, sillä tutkintavangit toivoivat lisää toimintoja sellissä makaamisen sijasta. Tämän tutkimuksen aineiston perusteella toimintojen lisääminen saattaa lisätä tutkintavankien hyvinvointia, joka viittaa myös Arposen ja Immosen (2011, 86) tutkimuksen tuloksiin, sillä niiden

mukaan mielekkäisiin ja motivoiviin toimintoihin osallistuminen vaikuttaa edistävasti vankien hyvinvointiin.

Tutkimuksen aineiston perusteella Vaasan vankilan tulisi kehittää toimintojaan niin, että myös yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit voisivat osallistua niihin enemmän. Vaasan vankila on tietoinen, että yhteydenpitorajoitetuilla tutkintavangeilla on juuri nyt hyvin vähän mahdollisuuksia osallistua toimintoihin. Vankila on tunnistanut kehittämistarpeen, ja siitä syystä Vaasan vankila pyysi tutkimusta tästä aiheesta.

## 9 POHDINTA

Tutkimuksen alkuperäisenä tarkoituksena oli haastatella henkilökunnan jäsenistä erityisohjaajia, sairaanhoitajaa, 2. kerroksen kerrosvartijoita, vankilapastoria sekä yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien kanssa työskenteleviä ohjaajia, koska koimme, että näillä henkilöillä olisi paras näkemys tutkimuksen aiheesta. Tutkintavankien osasto sijaitsee 2. kerroksessa, joten siksi halusimme juuri tämän kerroksen vartijoiden osallistuvan tutkimukseen. Vastausten määrä näiltä henkilöiltä oli kuitenkin liian pieni, joten päätimme, että vastaajana voi toimia kuka tahansa Vaasan vankilan henkilökunnan jäsenistä. Se tuotti tulosta, sillä saimme vastauksia lisää, joten henkilökunnasta tutkimukseen osallistui 7 henkilöä.

Yhteydenpitorajoitetuille tutkintavangeille, jotka olivat olleet tutkintavankeudessa yli 2 viikkoa, kävimme jakamassa kyselylomakkeet henkilökohtaisesti ja jätimme ne heille sellisiin täytettäviksi. Lomakkeita palautui 3 kappaletta, joten jatkoimme vastausaikaa. Pidentetty vastausaika ei tuonut lisää vastauksia, joten pidensimme vastausaikaa vielä muutamalla päivällä ja veimme itse lomakkeita tutkintavangeille heidän selliehinsä. Tämä tuotti tulosta, sillä saimme 4 vastausta lisää, eli yhteensä yhteydenpitorajoitetuista tutkintavangeista tutkimukseen osallistui lopulta 7 henkilöä. Tutkimuksen aineisto koostui siis kaiken kaikkiaan 14 vastauksesta, joista 7 oli henkilökunnan ja 7 tutkintavankien vastauksia.

### 9.1 Eettisyys, reliabiliteetti ja validiteetti

Tässä opinnäytetyössä ei käsitellä kenenkään henkilötietoja. Olemme sopineet, että organisaation nimi saa näkyä opinnäytetyössämme. Eettisyyden kannalta on tärkeää, että opinnäytetyötä tehdään yhteistyössä Vaasan vankilan kanssa ja kuunnellaan toimeksiantajan mielipiteitä ja toiveita.

Tutkimuksen yleisiä eettisiä periaatteita ovat esimerkiksi tutkittavien henkilöiden itsemääräämisoikeuden ja ihmisarvon kunnioittaminen sekä tutkimuksen toteuttaminen niin, ettei siitä aiheudu osallistujille tai toimeksiantajalle merkittäviä



haittoja, vahinkoja tai riskejä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 7.) Tutkimuksen jokaisessa vaiheessa on pyritty noudattamaan tutkimuseettisiä periaatteita.

Pätevyys eli validiteetti ilmaisee sen, miten hyvin tutkimuksessa käytetty tutkimusmenetelmä mittaa juuri sitä tutkittavan ilmiön ominaisuutta, mitä on tarkoituskin tutkia. (Tilastokeskus 2023a.) Tutkimuksessa käytetyn tutkimusmenetelmän, eli laadullisen tutkimuksen avulla saimme sellaisia tutkimustuloksia, joita tavoitimme. Aineiston perusteella kyselylomakkeiden vastauksista nousi esiin tutkintavankien subjektiivinen eli oma kokemus, ja niistä saatiin vastaukset tutkimusongelmiimme. Tutkimuksemme tulokset tukivat osittain myös aiempien tutkimusten tuloksia.

Luotettavuus eli reliabiliteetti ilmaisee sen, miten luotettavasti ja toistettavasti käytetty tutkimusmenetelmä tutkii haluttua ilmiötä. (Tilastokeskus 2023b.) Tutkimuksessa käytetyt lähteet ovat asianmukaisia ja niitä on käytetty monipuolisesti. Tutkimuksen kohteena on organisaatio, organisaation toiminta ja sen edustajat, joten haimme hyvän tutkimustavan mukaisesti organisaatiolta tutkimusluvan.

Osallistumisesta tutkimuksen kyselyyn päättää aina osallistuja itse ja antaa suostumuksensa henkilökohtaisesti, eli vaikka kohdeorganisaatio myöntää tutkimusluvan, osallistuja itse päättää osallistumisestaan. (Arene ry 2022, 21.) Opinnäytetyön suunnitelma hyväksyttiin opinnäytetyön ohjaajan toimesta, jonka jälkeen haimme tutkimuslupaa Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksiköstä, johon saimme myöntävän vastauksen.

Tutkimuksen vastaajille jaettiin saatekirje kyselylomakkeen yhteydessä. Jaettaessa lomakkeita ja saatekirjeitä mainitsimme vielä erikseen, että tutkimukseen vastaaminen oli vapaaehtoista ja anonymiä, ja painotimme, ettei lomakkeeseen vastannutta henkilöä voida tunnistaa yksittäisen vastauksen perusteella. Täytetyt lomakkeet palautettiin suljetuissa kirjekuorissa, joten kukaan muu kuin tutkimuksen

tekijät ei nähnyt niitä. Saatuja tutkimustuloksia käytettiin vain tähän opinnäyte-työhön, jonka jälkeen kaikki materiaali tuhottiin asianmukaisesti.

## 9.2 Hyödynnettävyys ja jatkotutkimusehdotukset

Valtakunnallisen uudistuksen myötä vuodesta 2025 alkaen tutkintavangit tullaan siirtämään välittömästi vangitsemisen jälkeen vankilaan. Uudistuksen myötä Vaasan vankilaa tullaan kehittämään koko ajan enemmän tutkintavankilapainotteiseksi. (Björklund 2021.) Uudistuksen takia tutkintavankien määrä tulee kasvamaan tulevaisuudessa, joten mielestämme tämän tutkimuksen tuloksia voidaan jossain määrin hyödyntää vankilan toimintojen kehittämisessä.

Jatkotutkimusehdotuksena esitämme, että kyselylomakkeiden sijaan yhteydenpitörajoitettuja tutkintavankeja haastateltaisiin aineiston saamiseksi. Joillekin tutkintavangeille haastattelutilanne voisi olla luontevampi ja mielekkäämpi tapa vastata kysymyksiin. Haastattelutilanne mahdollistaa lisäkysymysten esittämisen niin haastateltaville kuin haastattelijoille. Pohdimme itsekkin haastatteluja, mutta päädyimme kyselylomakkeeseen, koska koimme, että haastattelutilanne voi olla monelle tutkintavangille ahdistava ja stressaava. Lisäksi jatkotutkimusehdotuksena esitämme, että myös henkilökunnan jäseniä haastateltaisiin lomakekyselyn sijaan. Haastattelemalla henkilökunnan jäseniä voisi saada laajempia vastauksia, sillä tämän tutkimuksen aineistossa osa vastauksista oli hyvin suppeita. Pohdimme henkilökunnan aineiston kysymystä sosiaalipalveluihin liittyen, että olisiko termiä pitänyt avata lomakkeessa enemmän. Tämän avulla olisimme voineet saada kattavampia vastauksia tarvittavista sosiaalipalveluista. Jätimme kuitenkin termin avaamatta, sillä pohdimme, että olisiko se ohjannut vastauksia liikaa.

Lisäksi jatkotutkimusteemana voisi olla selvitys siitä, millaisia toimintoja Vaasan vankilassa voisi jatkossa konkreettisesti järjestää ja mitä toimintoja olisi mahdollista lisätä pienen lisäresurssin avulla.

### 9.3 Ammatillinen kasvu opinnäytetyöprosessissa

Meidän molempien ajatuksena oli, että tekisimme opinnäytetyön yksin. Toisella tekijöistä oli alustava idea opinnäytetyön aiheesta, joka oli kuitenkin niin laaja, että opinnäytetyö olisi ollut ehkä liian haastava tehdä yksin. Aihetta pohtiessa idea siitä, että lähtisi tekemään opinnäytetyötä toisen aiheesta kiinnostuneen kanssa, alkoi kuulostamaan houkuttelevalta. Keskustelimme yhdessä opinnäytetyön aiheesta, millaisia näkemyksiä kummallakin siitä on niin aihetasolla kuin myös aikataulullisesti. Molempien tavoitteet opinnäytetyön suhteen olivat samalla tasolla, joten päädyimme tekemään opinnäytetyön yhdessä.

Valitsimme tämän aiheen, koska molemmat ovat kiinnostuneita työskentelemään kyseisen asiakasryhmän kanssa. Toisella opinnäytetyön tekijällä on harjoittelun kautta kokemusta vankilassa ja vankien kanssa työskentelystä, ja siksi aihe on tärkeä ja mielenkiintoinen. Toinen tekijöistä on sen sijaan ollut töissä palvelussa, jossa asiakkaana oli vankeusrangaistuksen suorittaneita henkilöitä, mikä sai kiinnostumaan opinnäytetyön aiheesta.

Opinnäytetyön vaiheet ovat edenneet tasaisesti. Opinnäytetyöprosessin aikana tuli pieniä vastoinkäymisiä ja aikataulumuutoksia myös itsestä riippumattomista syistä, ja koemme, että tämä on opettanut kykyä joustaa. Prosessi on sen lisäksi kehittänyt yhteistyötaitoja ja luottamusta yhteistyön toimivuuteen.

Olemme tehneet opinnäytetyötä sosionomin osaamisvaatimusten eli kompetenssien mukaisesti. Sosiaalialan eettisten periaatteiden osaaminen sisältää esimerkiksi sen, että osaa toimia eettisesti perustellusti arvostiriitoja sisältävissä tilanteissa ja osaa edistää yhdenvertaisuutta (Diak 2016). Vankila ympäristönä voi herättää arvostiriitoja, sillä vangit ovat aina tuomittuja teoista, jotka ovat lainvastaisia. Tutkimuksen avulla halusimme edistää tutkintavankien yhdenvertaisuutta osallistamalla heitä. Asiakastyön osaamisen kompetensseihin kuuluu, että osaa luoda ammatillisen vuorovaikutus- ja yhteistyösuhteen (Diak 2016). Opinnäytetyön aikana yhteistyö tutkintavankien ja henkilökunnan kanssa oli toimivaa, sillä

saimme kyselyymme vastauksia. Kriittisen ja osallistavan yhteiskuntaosaamisen kompetensseissa mainitaan, että sosionomi osaa edistää kansalaisten osallistumisen mahdollisuuksia sekä osallisuutta (Diak 2016). Tämä näkyy opinnäytetyössä siten, että tutkintavangeilla ja henkilökunnalla oli mahdollisuus kertoa omista kokemuksistaan, mielipiteistään sekä toiveistaan. Tämä lisäsi heidän osallisuuttaan ja osallistumisen mahdollisuuksia.

## LÄHTEET

Aivoliitto 2018. Aivoterveyttä arkeesi. Musiikki antaa aivoille siivet. 24.9.2018. Viitattu 16.4.2023. <https://www.aivoliitto.fi/aivoterveys/mieli/musiikki-antaa-aivoille-siivet#b64344e5>

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. WSOY. Porvoo.

Arene ry 2022. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Viitattu 30.11.2022. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf? t=1578480382>

Arponen, T. & Immonen, J. 2011. Vankilakoulutuksen ja -työn merkitys syrjäytymisen näkökulmasta – Toimintojen merkitys vankien hyvinvointiin. Erityispedagogiikan pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen Yliopisto, Filosofinen tiedekunta. Kevät 2011. Viitattu 12.4.2023. [https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/10201/urn\\_nbn\\_fi\\_uef-20110353.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/10201/urn_nbn_fi_uef-20110353.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Arvot ja strategia 2022. Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 14.3.2023. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/arvot.html#>

Björklund, S. 2021. Vaasan vankilaan valmistuvalle naisten osastolle noin kymmenen vankipaikkaa – naiset ja miehet pidetään erillään. Yle uutiset. Viitattu 27.2.2023. <https://yle.fi/a/3-12213705>

Diak 2016. Osaamisvaatimukset: Sosionomi (AMK). Kuopio 29.4.2016. Viitattu 19.4.2023. <https://www.diak.fi/opiskelu/opiskelijan-polku/opintojen-suorittaminen/arviointi/osaamisvaatimukset-sosionomi/>

Frager, R., Fadiman, J., McReynolds, C, Cox, R. 1987. Motivation and personality. Third Edition. Harper & Row, Publishers, Inc. United States of America.

Franco, F. 2022. Maslow'n tarvehierarkia. 22.12.2022. Viitattu 14.3.2023. <https://mielenihmeet.fi/maslown-tarvehierarkia/>

JYU 2021. Tutkimusstrategiat. Laadullinen tutkimus. Jyväskylän yliopisto. 28.10.2021. Viitattu 27.1.2023. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>

Kalla, C. 2020. Turun vankilan suljettujen/eristysosastojen vankitoimintojen kehittäminen vankien näkökulmasta. Sosiaalialan YAMK, Satakunnan ammattikorkeakoulu. Viitattu 18.11.2022. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/335934/KallaCrista.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Kainulainen, S. & Saari, J. 2021. Suomalainen vanki. Arjen rakenteet ja elämänlaatu vankilassa. Tampere. Vastapaino.

Kestilä, L. & Karvonen, S. 2019. Suomalaisten hyvinvointi 2018. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki 2019. Viitattu 7.2.2023. [https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137498/THL\\_Suomalaisten%20hyvinvointi%202018.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137498/THL_Suomalaisten%20hyvinvointi%202018.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Kirilov, K. 2021. Tutkintavankien vankiloihin sijoittamista ja vanginkuljetusta koskevan lainsäädännön uudistaminen. Tutkintavankien sijoittamista pohtivan työryhmän loppuraportti. Rikosseuraamuslaitos. 26.4.2021. Viitattu 25.10.2022. [https://www.rikosseuraamus.fi/material/collections/20211119081227/7UvcoRpUP/2021-6 Tutkintavankien sijoittamista pohtivan tyoryhman loppuraportti.pdf](https://www.rikosseuraamus.fi/material/collections/20211119081227/7UvcoRpUP/2021-6_Tutkintavankien_sijoittamista_pohtivan_tyoryhman_loppuraportti.pdf)

Kriminaalihuollon tukisäätiö 2023. Rangaistusajan suunnitelma – ransu. Viitattu 27.3.2023. <https://www.krits.fi/tietoa/tuomio-tulossa/mika-on-ransu-ja-miksi-se-on-tarkea/>

L 22.7.2011/806. Pakkokeinolaki. Finlex. Viitattu 7.3.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110806#L4>

L 23.9.2005/768. Tutkintavankeuslaki. Finlex. Viitattu 7.3.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050768#O4L9>

L 23.9.2005/767. Vankeuslaki. Finlex. Viitattu 23.3.2023 & 26.3.2023. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050767?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=rangaistus-ajan%20suunnitelma#highlight1>

L 30.12.2014/1301. Sosiaalihuoltolaki. Finlex. Viitattu 18.4.2023. <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301#Lidm45053757535808>

Manninen, T. 2021. Yhteydenpitorajoituksella olevien tutkintavankien vapaa-ajan toimintojen kehittäminen Mikkelin vankilassa. Sosionomi YAMK, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Viitattu 1.12.2022. [https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/495217/Manninen\\_Teemu.pdf?sequence=2&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/495217/Manninen_Teemu.pdf?sequence=2&isAllowed=y)

McLeod, S. 2018. Maslow's Hierarchy of Needs. 21.5.2018. Viitattu 11.4.2023. <https://canadacollege.edu/dreamers/docs/Maslows-Hierarchy-of-Needs.pdf>

Mehiläinen 2023. Kehon ja mielen hyvinvointi. 2023. Viitattu 23.3.2023. <https://www.mehilainen.fi/hyvinvointi>

Mieli ry 2021. Mielenterveys on osa hyvinvointia ja terveyttä. 19.11.2021. Viitattu 23.3.2023. <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/mita-mielenterveys-on/mielenterveys-on-osa-hyvinvointia-ja-terveytta/>

Mieli ry 2022. Suojatekijät vahvistavat, riskitekijät heikentävät mielenterveyttä. 25.8.2022. Viitattu 23.3.2023. <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveyttasi/mita-mielenterveys-on/suojatekijat-vahvistavat-riskitekijat-heikentavat-mielenterveytta/>

Opetushallitus 2023. Vankilassa järjestettävä koulutus. Viitattu 12.4.2023. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/vankilassa-jarjestettava-koulutus>

Puusa, A. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus.

Rikosseuraamuslaitos 2019. Länsi-Suomen rikosseuraamusalueen Vaasan vankilan järjestyssääntö 2.12.2019. Viitattu 7.3.2023 & 26.3.2023. [https://rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/jarjestyssaannot/6HxCRUHIN/Vaasan\\_vankilan\\_jarjestyssaanto\\_saavutettava.pdf](https://rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/jarjestyssaannot/6HxCRUHIN/Vaasan_vankilan_jarjestyssaanto_saavutettava.pdf)

Rikosseuraamuslaitos 2020. Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 14.3.2023. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos.html>

Rikosseuraamuslaitos 2021. Tutkintavankien vankiloihin sijoittamista ja vanginkuljetusta koskevan lainsäädännön uudistaminen. Tutkintavankien sijoittamista pohjivan työryhmän loppuraportti. Viitattu 17.1.2023. [https://www.rikosseuraamus.fi/material/collections/20211119081227/7UvcoRpUP/2021-6 Tutkintavankien sijoittamista pohjivan tyoryhman loppuraportti.pdf](https://www.rikosseuraamus.fi/material/collections/20211119081227/7UvcoRpUP/2021-6_Tutkintavankien_sijoittamista_pohjivan_tyoryhman_loppuraportti.pdf)

Rikosseuraamuslaitos 2022a. Organisaatio. Rikosseuraamuslaitos. Viitattu 14.3.2022. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/rikosseuraamuslaitos/organisaatio.html#>

Rikosseuraamuslaitos 2022b. Rikosseuraamuskeskukset. Viitattu 27.2.2023. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/yhteystiedot/rikosseuraamuskeskukset.html>

Rikosseuraamuslaitos 2022c. Vaasan vankila. Viitattu 27.2.2023. <https://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjayeystiedot/vankilat/vaasanvankila.html>

Rikosseuraamuslaitos 2022d. Digitaalisuus, yhteistyö ja TUVA keskiössä vankilapetuspäivillä. 9.9.2022. Viitattu 12.4.2023. <https://rikosseuraamus.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2022/digitaalisuusyhteistyojatuvakeskiössävankilapetuspäivillä.html>



Rikosseuraamuslaitos Strategiakartta 2022–2025. Tavoitteet kaudelle 2022–2025, Vuoden 2022 toimenpiteet. Viitattu 26.3.2023. [https://www.rikosseuraamus.fi/material/collections/20220704115903/HkfF8Xtk9/Strategiakartta\\_2022\\_-\\_2025\\_saavutettava\\_Valmis.pdf](https://www.rikosseuraamus.fi/material/collections/20220704115903/HkfF8Xtk9/Strategiakartta_2022_-_2025_saavutettava_Valmis.pdf)

Sedergren, J. 2023. Nimettömät Alkoholistit (AA) ja Nimettömät Narkomaanit (NA) – vertaisryhmät. A-klinikkasäätiö. Viitattu 31.3.2023. <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/paihdeongelmien-hoito/nimettomat-alkoholistit-aa-ja-nimettomat-narkomaanit-na-vertaisryhmat>

SPR 2023. Suomen Punainen Risti. Vankilavierailijat. Viitattu 31.3.2023. <https://rednet.punainenristi.fi/node/5933>

STM 2023a. Hyvinvointialueet vastaavat sote-palvelujen ja pelastustoimen järjestämisestä 1.1.2023 lähtien. 26.1.2023. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 25.3.2023. <https://stm.fi/web/stm/hyvinvointialueet>

STM 2023b. Lainsäädäntö. Viitattu 25.3.2023. <https://stm.fi/sotepalvelut/lainsaadanto>

Tasanto, M. 2022. Yhteydenpitorajoitusten omaavien vankien kokemukset tutkinnallisesta eristämisestä ja toiminnan kehittäminen tutkintavankilassa. Yhteisöpedagogi YAMK, Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 18.11.2022. [https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/744128/Tasanto\\_Mikko.pdf?sequence=2&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/744128/Tasanto_Mikko.pdf?sequence=2&isAllowed=y)

THL 2017. Mielen terveys. 12.5.2017. Viitattu 23.3.2023. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/terveys/mielen-terveys>

THL 2022a. Hyvinvointi. 4.5.2022. Viitattu 23.3.2023. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi>

THL 2022b. Fyysinen kunto ja terveys. 22.12.2022. Viitattu 23.3.2023. <https://thl.fi/fi/web/elintavat-ja-ravitsemus/liikunta/fyysinen-kunto-ja-terveys>

THL 2022c. Liikunta. 22.12.2022. Viitattu 31.3.2023. <https://thl.fi/fi/web/elintavat-ja-ravitsemus/liikunta>

THL 2022d. Liikunnan terveyshyödyt. 22.12.2022. Viitattu 31.3.2023. <https://thl.fi/fi/web/elintavat-ja-ravitsemus/liikunta/liikunnan-terveyshyodyt>

Tiedenaiset 24.4.2021. Mitä on kokonaisvaltainen hyvinvointi? Viitattu 7.2.2023 ja 23.3.2023. <https://www.tuumakustannus.fi/artikkelit/kokonaisvaltainen-hyvinvointi>

Tilastokeskus 2022a. Käsitteet, tutkintavanki. Viitattu 7.3.2023. <https://www.stat.fi/meta/kas/tutkintavanki.html>

Tilastokeskus 2022b. Käsitteet, vankeusvanki. Viitattu 9.3.2023. <https://www.stat.fi/meta/kas/vankeusvanki.html>

Tilastokeskus 2023a. Käsitteet, validiteetti. Viitattu 19.4.2023. <https://www.stat.fi/meta/kas/validiteetti.html>

Tilastokeskus 2023b. Käsitteet, reliabiliteetti. Viitattu 19.4.2023. <https://www.stat.fi/meta/kas/haku.html?q=Reliabiliteetti>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

Vaasan vankilan tulo-opas 2021. Vaasan vankila. 1.4.2021.



## SAATEKIRJE

### Tutkimuksen nimi

Yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien toivomukset tutkintavankeusajalle

### Pyyntö osallistua tutkimukseen

Pyydämme teitä osallistumaan tutkimuksemme lomakekyselyyn. Opinnäytetyömme tavoitteena on selvittää, millaisia toivomuksia toiminnoista yhteydenpitorajoitetuilla tutkintavangeilla on tutkintavankeusajalleen. Tavoitteena on selvittää myös henkilökunnan näkemyksiä aiheesta. Opinnäytetyömme tarkoituksena on tuoda esiin vankien mielipiteitä siitä, millaisia toimintoja ja palveluita vangit haluaisivat ja eroavatko ne henkilökunnan näkemyksistä.

### Kyselyyn osallistumisen vapaaehtoisuus

Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista. Lomakekysely tehdään nimettömänä, joten tutkimukseen osallistuneita ei voida tunnistaa lopullisista tutkimustuloksista. Tutkimuksen tuloksia ei käytetä muuhun kuin kyseiseen opinnäytetyöhön. Mikäli haluatte osallistua kyselyyn, pyydämme teitä täyttämään täytetyn lomakkeen 28.2.2023 mennessä.

### Tietojen luottamuksellisuus ja tietosuojaja

Aineistoa käytetään luottamuksellisesti, eikä se päädy tunnistettavassa muodossa kenenkään muun kuin tutkijoiden käsiin. Kyselylomakkeet sekä niistä kootut sähköiset versiot tuhoetaan, kun opinnäytetyö on hyväksytty.

Valmis työ löytyy tekijän/tekijöiden nimellä valmistumisen jälkeen osoitteesta [www.theseus.fi](http://www.theseus.fi)

### Palauta täytetty lomake suljetussa kirjekuoressa henkilökunnalle. Kiitos!

Ystävällisin terveisin

Anniina Hannus ja Olli Järvenkylä

AMK-opiskelijat, Sosiaali- ja terveysala

Vaasan Ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyöohjaaja:

Heidi Blom

[heidi.blom@vamk.fi](mailto:heidi.blom@vamk.fi)

**KYSELYLOMAKE YHTEYDENPITORAJOITETUT TUTKINTAVANGIT**

Ikä:

Vankeusrangaistusten määrä:

1. Miten pidät huolta hyvinvoinnistasi tutkintavankeuden aikana, kun sinulla on voimassa olevia yhteydenpitorajoituksia?

2. Millaisiin toimintoihin sinä haluaisit osallistua vankilassa tutkintavankeusajalla, kun sinulla on yhteydenpitorajoituksia? Tähän voit kertoa myös sellaisista, joita ei ole tarjolla.

3. Miten nykyiset vankilan toiminnot tukevat omaa hyvinvointiasi? Anna konkreettinen esimerkki.

4. Millaisissa asioissa kaipaisit apua ja tukea tutkintavankeusajalla? Anna konkreettinen esimerkki.

5. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä? Merkitse rastilla vastaus, joka kuvaa mielipidettäsi parhaiten (samaa mieltä, eri mieltä, en osaa/halua vastata)

**Koen \_\_\_\_\_ tärkeänä hyvinvointini kannalta.**

	a) liikunnan	b) yhteydenpidon läheisiini	c) sosiaalisen kontaktin	d) opiskelun	e) työtoiminnan
Samaa mieltä					
Eri mieltä					
En osaa/halua vastata					

6. Onko jotain muuta, mitä haluat kertoa tutkimuksen tekijöille? Sana on vapaa.



VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU  
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

## SAATEKIRJE

### Tutkimuksen nimi

Yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien toivomukset tutkintavankeusajalle

### Pyyntö osallistua tutkimukseen

Pyydämme teitä osallistumaan tutkimuksemme lomakekyselyyn. Opinnäytetyömme tavoitteena on selvittää, millaisia toivomuksia toiminnoista yhteydenpitorajoitetuilla tutkintavangeilla on tutkintavankeusajalleen. Tavoitteena on selvittää myös henkilökunnan näkemyksiä aiheesta. Opinnäytetyömme tarkoituksena on tuoda esiin vankien mielipiteitä siitä, millaisia toimintoja ja palveluita vangit haluaisivat ja eroavatko ne henkilökunnan näkemyksistä.

### Kyselyyn osallistumisen vapaaehtoisuus

Kyselyyn osallistuminen on vapaaehtoista. Lomakekysely tehdään nimettömänä, joten tutkimukseen osallistuneita ei voida tunnistaa lopullisista tutkimustuloksista. Tutkimuksen tuloksia ei käytetä muuhun kuin kyseiseen opinnäytetyöhön. Mikäli haluatte osallistua kyselyyn, pyydämme teitä palauttamaan täytetyn lomakkeen 28.2.2023 mennessä.

### Tietojen luottamuksellisuus ja tietosuoja

Aineistoa käytetään luottamuksellisesti, eikä se päädy tunnistettavassa muodossa kenenkään muun kuin tutkijoiden käsiin. Kyselylomakkeet sekä niistä kootut sähköiset versiot tuhoetaan, kun opinnäytetyö on hyväksytty.

Valmis työ löytyy tekijän/tekijöiden nimellä valmistumisen jälkeen osoitteesta

[www.theseus.fi](http://www.theseus.fi)

**Palauta täytetty lomake suljetussa kirjekuoressa palautuslaatikkoon, kiitos!**

Ystävällisin terveisin

Anniina Hannus ja Olli Järvenkylä

AMK-opiskelijat, Sosiaali- ja terveysala

Vaasan Ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyöohjaaja:

Heidi Blom

[heidi.blom@vamk.fi](mailto:heidi.blom@vamk.fi)

**KYSELYLOMAKE HENKILÖKUNTA**

1. Kuinka monta vuotta olet työskennellyt Vaasan vankilassa?
2. Millaiset asiat ovat mielestäsi merkityksellisiä hyvinvoinnin kannalta tutkintavankeusajalla, kun vangilla on voimassa olevia yhteydenpitorajoituksia?
3. Millaisia hyvinvointia edistäviä toimintoja koet yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien tarvitsevan? (Voit mainita myös sellaisia, joita ei nyt ole tarjolla.)
4. Millaisia sosiaalipalveluita koet yhteydenpitorajoitettujen tutkintavankien tarvitsevan?
5. Millaisia muita kuin sosiaalipalveluita yhteydenpitorajoitetut tutkintavangit tarvitsisivat oman hyvinvoinnin ylläpitämiseksi?
6. Mitä muuta haluat kertoa tutkimuksen tekijöille tästä aiheesta?